

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

KOMPARACE ZDAŇOVÁNÍ PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB V ČESKÉ REPUBLICĚ A NA SLOVENSKU

COMPARISON OF PERSONAL INCOME TAX IN THE CZECH REPUBLIC AND THE SLOVAKIA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Diana Pavlová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.

BRNO 2023

Zadání bakalářské práce

Ústav:	Ústav financí
Studentka:	Diana Pavlová
Vedoucí práce:	JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.
Akademický rok:	2022/23
Studijní program:	Účetnictví a daně

Garant studijního programu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává bakalářskou práci s názvem:

Komparace zdaňování příjmů fyzických osob v České republice a na Slovensku

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod
Cíle práce, metody a postupy zpracování
Teoretická východiska práce
Analýza současného stavu
Vlastní návrhy řešení
Závěr
Seznam použité literatury
Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Cílem práce je porovnání daně z příjmu fyzických osob v České republice a na Slovensku. Nejdříve bude charakterizována daň z příjmu v České republice a následně na Slovensku. Tyto dva systémy budou porovnány na vzorovém příkladu a následně bude zhodnoceno, která země je pro modelového podnikatele výhodnější. Další část se bude zaměřovat na možnosti daňové optimalizace daně v České republice.

Základní literární prameny:

DVOŘÁKOVÁ, V., PITTLERLING, M. a H. SKALICKÁ. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-315-2.

MACHÁČEK, I. Fyzické osoby a daň z příjmů. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7676-075-2.

VANČUROVÁ, A. a H. ZÍDKOVÁ. Daně v podnikání. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-359-3.

VYCHOPEŇ, J. Meritum Daň z příjmů 2022. 18. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-356-2.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2022/23

V Brně dne 5.2.2023

L. S.

doc. Ing. Mgr. Karel Brychta, Ph.D.
garant

doc. Ing. Vojtěch Bartoš, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Bakalárska práca sa zaoberá porovnaním zdanenia príjmov fyzických osôb dvoch vybraných štátov – Českej republiky a Slovenska. Prvá časť práce je venovaná definícií teoretických východísk skúmanej problematiky, následne sú opísané daňové systémy oboch krajín a postupy výpočtov zdanenia príjmov fyzických osôb. Analytická časť práce obsahuje porovnanie zdanenia vybraných druhov príjmov fyzických osôb v podobe modelových príkladov. Záver zhodnocuje zistenia dosiahnuté prostredníctvom tejto bakalárskej práce.

Abstract

The bachelor's thesis deals with comparing the taxation of income of individuals in two selected countries - the Czech Republic and Slovakia. The first part of the thesis is dedicated to defining the theoretical foundations of the researched issue, followed by descriptions of the tax systems of both countries and procedures for calculating the taxation of individual income. The analytical part of the thesis includes a comparison of the taxation of selected types of individual income in the form of model examples. The conclusion evaluates the findings achieved through this bachelor's thesis.

Kľúčové slová

daň, fyzická osoba, príjem, komparácia, Česká republika, Slovensko

Key words

tax, natural person, income, comparison, Czech republic, Slovakia

Bibliografická citácia

PAVLOVÁ, Diana. *Komparace zdaňování příjmů fyzických osob v České republice a na Slovensku* [online]. Brno, 2023 [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/studenti/zav-prace/detail/152122>. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav financí. Vedoucí práce JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je pôvodná a spracovala som ju samostatne. Prehlasujem, že citácia použitých prameňov je úplná, a že som vo svojej práci neporušila autorské práva (v zmysle zákona č. 121/2000 Zb., o práve autorskom a o právach súvisiacich s právom autorským).

V Brne dňa 21. 05. 2023

.....
Diana Pavlová

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa chcela pod'akovať vedúcemu mojej práce, ktorým bol JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D., za odborné vedenie a trpezlivosť, ktorú so mnou mal pri písaní tejto práce. Ďakujem aj Ing. Jarmile Zaťkovej za jej pomoc a rady v súvislosti so spracovávaním problematiky zdanenia FO v SR, na ktorú sa časť tejto bakalárskej práce zameriava. Mojej rodine ďakujem za podporu počas doby môjho štúdia. Všetkým vyššie uvedeným ľuďom aj spoločne s pánom dekanom a prodekanom patrí moja vďaka, nakoľko ani bez jedného z nich by nebolo pre mňa možné túto prácu odovzdať.

Obsah

Úvod	7
1 Ciele práce, metódy a postupy spracovania	8
1.1 Ciele práce.....	8
1.2 Metódy a postupy spracovania	8
2 Teoretické východiská práce	10
2.1 Základné pojmy.....	10
2.1.1 Definícia dane a jej vlastnosti	10
2.1.2 Funkcie dane	11
2.1.3 Konštrukčné prvky dane.....	12
3 Daňový systém	17
3.1 Daňový systém v ČR	17
3.1.1 Priame dane v Českej republike.....	17
3.1.2 Nepriame dane v Českej republike	18
3.2 Daňový systém v SR.....	19
3.2.1 Priame dane na Slovensku	19
3.2.2 Nepriame dane na Slovensku.....	20
4 Daň z príjmov fyzických osôb	21
4.1 Daň z príjmov FO v ČR.....	21
4.1.1 Daňové subjekty.....	21
4.1.2 Predmet dane z príjmov FO	21
4.1.3 Príjmy zo závislej činnosti.....	22
4.1.4 Príjmy zo samostatnej činnosti.....	23
4.1.5 Príjmy z kapitálového majetku	24
4.1.6 Príjmy z nájmu.....	25
4.1.7 Ostatné príjmy	25
4.1.8 Základ dane	26
4.1.9 Sadzba dane.....	26
4.1.10 Odpočty a oslobodenie od dane	27
4.1.11 Zľavy na dani a daňové zvýhodnenie.....	27
4.1.12 Výpočet dane	28
4.1.13 Zálohy na daň.....	29
4.1.14 Zdaňovacie obdobie	29
4.1.15 Daňové priznanie	30
4.2 Daň z príjmov FO v SR	30

4.2.1	Daňové subjekty	30
4.2.2	Predmet dane.....	30
4.2.3	Príjmy zo závislej činnosti.....	31
4.2.4	Príjmy z podnikania, inej samostatne zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu.....	32
4.2.5	Osobitný základ dane z kapitálového majetku	34
4.2.6	Ostatné príjmy	34
4.2.7	Základ dane	35
4.2.8	Sadzba dane.....	35
4.2.9	Nezdaniteľné časti základu dane a daňový bonus	36
4.2.10	Príjmy oslobodené od dane	39
4.2.11	Výpočet dane	39
4.2.12	Daňové priznanie	39
5	Analýza súčasného stavu.....	40
5.1	Príklad č. 1 – Závislá činnosť (mesačné príjmy).....	40
5.2	Príklad č. 2 – paušálne výdavky (ročný príjem).....	42
5.3	Príklad č. 3 - skutočné výdavky (ročný príjem)	46
5.4	Príklad č. 4 – Príjem z nájmu	48
5.5	Príklad č. 5 – Jednorazový príjem z prevodu domu	49
6	Vlastné návrhy riešení.....	52
	Záver	54
	Zoznam použitých zdrojov	56
	Zoznam tabuliek	58
	Zoznam schém	60
	Zoznam skratiek	61

Úvod

Témou tejto bakalárskej práce je komparácia zdaňovania príjmov fyzických osôb v Českej republike a na Slovensku. Nakoľko Česko aj Slovensko kedysi tvorili jeden štát, môžeme aj v súčasnosti pri zdanení príjmov v oboch uvedených krajinách naraziť na podobnosti, ale aj na odlišnosti, ktoré v konečnom dôsledku vedia zvyhodňovať, prípadne znevýhodňovať zdanenie príjmov z pohľadu českých poplatníkov, respektíve slovenských daňovníkov.

Aj preto je hlavným cieľom tejto práce porovnať zdanenie fyzických osôb v týchto dvoch štátoch. Na vykonanie porovnania nám poslúžia modelové príklady, zamerané na zdanenie rôznych typov príjmov fyzických osôb, pričom východiskovou veličinou nám budú rovnaké príjmy (v niektorých prípadoch aj rovnaké skutočné výdavky), aby bolo možné dosiahnuté výsledky čo najviac spravodlivo porovnať.

K tomu, aby bolo možné správne zhodnotiť výsledky uvedených príkladov je nutné najprv poznať teoretické východiská danej problematiky. Z tohto dôvodu sú na začiatku práce uvedené všeobecné definície základných pojmov súvisiacich s témou práce. Následne sú charakterizované daňové systémy Českej republiky, a aj Slovenska. Ďalšie kapitoly konkrétne popisujú konštrukčné prvky dane z príjmov fyzických osôb jednotlivo pre oba štáty, vďaka čomu môžeme v práci pochopiť obsah a zhodnotenie výsledkov uvedených modelových príkladov.

Po kapitole obsahujúcej modelové príklady s ich krátkym popisom a zhodnotením, sú v ďalšej časti práce uvedené prípadné odporúčania pre optimalizáciu dane z príjmov fyzických osôb v ČR.

Záver práce obsahuje celkové zhodnotenie výsledkov porovnania zdanenia a poznatkov získaných prostredníctvom tejto práce.

1 Ciele práce, metódy a postupy spracovania

1.1 Ciele práce

Hlavným cieľom tejto bakalárskej práce je porovnanie zdaňovania príjmov fyzických osôb dvoch vybraných štátov, a to Českej republiky a Slovenska. Pre účely splnenia tohto cieľa poslúžia hlavne modelové príklady uvedené v tejto práci, prostredníctvom ktorých je možné zobrazit' porovnanie zdaňovania príjmov fyzických osôb vo vyššie uvedených štátoch. Následne na základe komparácie modelových príkladov bude možné vyhodnotiť, ktorý zo štátov je z pohľadu zdanenia príjmov pre daňového poplatníka, resp. daňovníka – fyzickú osobu výhodnejší. Aby bolo možné uvedený cieľ tejto práce dosiahnuť, je nutné určiť si a splniť čiastkové ciele.

Prvý čiastkový cieľ sa zameriava na teoretické východiská témy práce, v ktorých budú vysvetlené základné pojmy skúmanej problematiky. Ďalej budú popísané daňové systémy oboch štátov a všeobecné postupy výpočtu daňovej povinnosti fyzických osôb v ČR a SR. Táto časť práce tiež konkrétne popíše základné aj pridružené konštrukčné prvky dane v oboch krajinách.

Následne budú spracované modelové príklady zdanenia príjmov FO v Českej republike a na Slovensku. Modelové príklady budú formulované takým spôsobom, aby bolo možné ich výsledky objektívne porovnať.

Po splnení uvedených čiastkových cieľov bude možné následne v závere práce, prostredníctvom nižšie uvedených metód, porovnať a zhodnotiť výsledky modelových príkladov, ako aj uviesť vlastné návrhy riešení a celkovo zhodnotiť dosiahnuté zistenia, čím dôjde k naplneniu hlavného cieľa tejto bakalárskej práce.

1.2 Metódy a postupy spracovania

Pre dosiahnutie vytýčených cieľov, je nutné pri spracovaní práce uplatniť následne uvedené druhy metód, resp. postupov.

Hlavnou podstatou pri spracovaní tejto práce je použitie **metódy komparácie** t. j. porovnania, ktorej aplikácia vyplýva zo samotného zamerania témy. Komparácia je jednou zo základných vedeckých metód, prostredníctvom ktorej možno zistiť podobnosti a rozdiely skúmaných javov. (Mosný, 2019)

Medzi ďalšie základné uplatňované metódy sa zaraďuje **metóda analýzy**, ktorá predstavuje myšlienkový postup spočívajúci v rozklade celku na jednotlivé časti. Zámerom tohto rozkladu pri využívaní tejto metódy je podrobné vysvetlenie jednotlivých detailov skúmanej problematiky. (Mosný, 2019)

Z opačného myšlienkového postupu vychádza **metóda syntézy**, ktorá je protipólom k analytickej metóde. Metóda syntézy umožňuje spojiť detaily skúmaného problému tak, aby ich bolo možné pochopiť ako jednotný celok. (Mosný, 2019)

V kapitole zameranej na modelové príklady zdanenia príjmov FO bude uplatnená **metóda modelu**, ktorá slúži k reprodukcii skutočnosti skrz vytvorené zobrazenie skúmaného javu. Účelom daného zobrazenia (modelu) je zjednodušenie pochopenia a vysvetlenia sledovaného javu a s ním spojených súvislostí. (Mosný, 2019)

2 Teoretické východiská práce

Táto kapitola sa venuje teoretickým poznatkom, ktoré je nutné uviesť pre správne pochopenie a následnú interpretáciu postupov výpočtov modelových príkladov a z nich vyplývajúcich zistených výsledkov.

2.1 Základné pojmy

Nasledujúce podkapitoly objasňujú základné pojmy týkajúce sa daňovej problematiky. Vysvetľujú samotný pojem daň, jej vlastnosti a funkcie. Následne sú charakterizované konštrukčné prvky dane, ktorých znalosť je nevyhnutná pre správne stanovenie samotnej dane.

2.1.1 Definícia dane a jej vlastnosti

Daň predstavuje zákonom určený transfer finančných prostriedkov od súkromného sektoru smerom k sektoru verejnému, pričom pod pojmom transfer rozumieme jednostranný pohyb od jedného subjektu k druhému. (Kubátová, 2018)

Po rozobratí vyššie uvedenej definície dane z nej vyplývajú aj jej vlastnosti, ktorými sa vyznačuje. Daň je platba **povinná**, pretože povinnosť odvádzať dane je uložená zákonom, ktorý je všeobecne záväznou právnou normou. (Vančurová, 2022)

Ďalšou vlastnosťou dane je **nenávratnosť**, ktorá predstavuje skutočnosť, že uhradením dane nevzniká daňovým subjektom žiaden konkrétny nárok – vďaka tejto vlastnosti môžeme odlíšiť daň napríklad od zápožičky. S nenávratnosťou dane súvisí aj fakt, že medzi výškou čiastky dane zaplatenej konkrétnym subjektom a nárokom na verejné statky neexistuje súvislosť. (Vančurová, 2022)

Z uvedených skutočností vyplýva aj ďalšia charakteristická vlastnosť dane – **neekvivalentnosť**. Pod neekvivalentnosťou dane sa rozumie absolútna alebo takmer úplná absencia vzťahu medzi tým, v akej výške sa jednotlivé subjekty podieľajú na spoločných príjmoch voči tomu v akej výške sa budú podieľať na výdavkoch verejných rozpočtov, prípadne v akej výške budú spotrebovávať verejné statky. (Vančurová, 2022)

Daň sa vyznačuje aj **neúčelovosťou**, ktorá spočíva v tom, že subjekty platiace daň nepoznajú konkrétny účel, ktorý bude financovaný z prostriedkov získaných zaplatením tejto dane. (Vančurová, 2022)

2.1.2 Funkcie dane

Dane sú jedným z nástrojov ekonomickej politiky štátu a taktiež tvoria príjem verejných rozpočtov. Súčasne plnia aj niekoľko dôležitých funkcií, ktorými sú:

Fiškálna funkcia

Je primárnou funkciou dane, ktorá spočíva v naplnení verejného rozpočtu. Pod pojmom primárnosť sa rozumie skutočnosť, že táto funkcia musí byť vždy zachovaná. Existuje však výnimočný prípad kedy dochádza k neplneniu tejto funkcie. S takouto výnimkou sa môžeme stretnúť napríklad pri ekologickej dani. (Vančurová, 2022)

Alokačná funkcia

Táto funkcia sa uplatňuje v prípadoch, keď sa na trhu prejavuje neefektívnosť v alokácii zdrojov. V takejto situácii dochádza k uplatneniu tejto funkcie vložím prostriedkov tam, kde sa na trhu prejavuje ich nedostatok alebo naopak – pristúpi sa k odobratiu prostriedkov z oblastí, kde sú nadbytočné. (Kubátová, 2018)

Redistribučná funkcia

Úlohou redistribučnej funkcie je spravodlivé rozdelenie dôchodkov a bohatstva v spoločnosti, za účelom zmenšenia rozdielov medzi konkrétnymi subjektmi. Prostredníctvom tejto funkcie tak dochádza k presunutiu časti dôchodkov od bohatších smerom ku chudobnejším jednotlivcom. (Kubátová, 2018)

Stimulačná funkcia

Štát pomocou negatívnej alebo pozitívnej stimulácie môže pohybovať s výškou zdanenia. Subjekty obvykle vnímajú daň ako ujmu, preto sa snažia svoju daňovú povinnosť čo najviac obmedziť. Z daného dôvodu sa štát snaží pozitívne stimulovať subjekty poskytovaním rôznych foriem daňových úspor. Protikladom je naopak negatívna stimulácia zo strany štátu, ktorej obvyklým príkladom je vysoké zdanenie alkoholických nápojov a cigariet, s cieľom regulovať ich spotrebu. (Vančurová, 2022)

Stabilizačná funkcia

Zahŕňa opatrenia slúžiace k zmierneniu cyklických výkyvov v ekonomike. Existuje však mnoho protichodných názorov spojených s problematikou stabilizačných opatrení v rámci fiškálnej politiky. Časť odbornej obce sa domnieva, že samotná snaha o docielenie

stabilizácie je dôvodom, ktorý prispieva k daným výkyvom ekonomického cyklu. (Kubátová, 2018)

2.1.3 Konštrukčné prvky dane

Pre potrebu stanovenia dane, je potrebné vymedziť jej konštrukčné prvky. Medzi základné konštrukčné prvky dane patria:

- daňový subjekt,
- predmet dane,
- základ dane,
- sadzba dane,
- zdaňovacie obdobie. (Vančurová, 2022)

Medzi pridružené konštrukčné prvky zaraďujeme:

- odpočty od dane,
- oslobodenie od dane,
- zľavy na dani. (Vančurová, 2022)

Bez základných konštrukčných prvkov nie je možné daň skonštruovať. Najprv je nutné vymedziť si daňový subjekt, následne sa určuje predmet dane, od ktorého sa odvodzuje daňový základ. Zo základu dane sa stanovuje sadzba dane. Všetky spomínané prvky sa týkajú obdobia, za ktoré sa stanovujú – toto obdobie sa označuje pojmom zdaňovacie obdobie. Pridružené konštrukčné prvky nie sú vždy nevyhnutné, pretože slúžia len k plneniu ďalších daňových funkcií. (Vančurová, 2022)

Daňový subjekt

Jedná sa o prvý zo základných konštrukčných prvkov dane. Daňový subjekt predstavuje súhrnný pojem pre označenie osoby, ktorej zákon ukladá povinnosť odvádzať alebo platiť daň. Zákon rozdeľuje daňové subjekty v ČR do dvoch skupín – na **poplatníkov** a **platcov dane**. (Vančurová, 2022)

Poplatníkom sa rozumie osoba, ktorej príjmy, majetok alebo úkony sú priamo podrobené dani. (Dvořáková, 2019) Poplatník predstavuje toho, kto má povinnosť niesť daňové bremeno, čím dochádza k znižovaniu disponibilných zdrojov tejto osoby. Taktiež je povinný daň sám odvádzať, avšak nie je to pravidlom. (Vančurová, 2022)

Platcom dane je osoba, ktorej zákon ukladá povinnosť pod vlastnou majetkovou zodpovednosťou odvádzať správcovi dane daň zrazenú alebo vybranú od poplatníkov. V oblasti problematiky zdanenia fyzických osôb, je platcom dane obvykle zamestnávateľ, ktorý odvádza daň z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti správcovi dane. (Dvořáková, 2019)

Predmet dane

Pojem predmet dane vo všeobecnosti označuje veličinu, z ktorej sa daň vyberá. Predmet dane možno rozdeliť na štyri základné skupiny, ako zobrazuje nasledujúca schéma: (Vančurová, 2022)

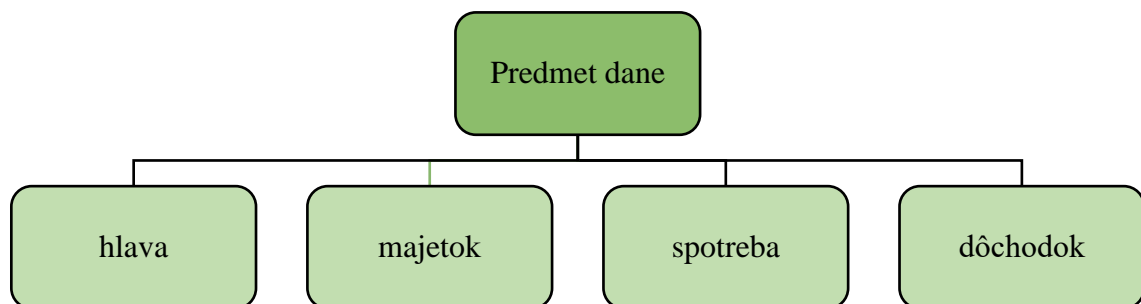

Schéma 1 Predmet dane (vlastné spracovanie podľa: Vančurová, 2022)

Medzi historicky najstaršie sa zaraďuje **daň z hlavy**, pri ktorej je predmetom zdanenia osoba, označovaná ako „hlava“. Daň z hlavy sa niekedy označuje aj ako paušálna daň. V súčasnosti sa tento typ dane v daňových systémoch už takmer nepoužíva, nakoľko sa s ním spája neoptimálne plnenie redistribučnej funkcie. (Vančurová, 2022)

Z historického hľadiska majú dlhú pôsobnosť aj **majetkové dane**, pri ktorých sú predmetom zdanenia hnutelné a nehnuteľné veci. Dnes majú majetkové dane iba doplnkový charakter, pričom najčastejšie tvoria príjem pre nižšie samosprávne celky. (Vančurová, 2022)

Tretiu skupinu tvoria **dane zo spotreby**. Zdanenie spotreby je jednotlivcami obvykle považované za lepšie znesiteľné, pretože je svojim zahrnutím do cien tovarov a služieb menej viditeľné. Spotrebné dane môžu byť všeobecné, alebo aj selektívne, tzn. vzťahujú sa len na vybrané produkty. V súčasnosti sa medzi spotrebné dane zaraďuje aj najmladší typ daní t. j. daň na ochranu životného prostredia (známa aj ako ekologická daň). Tento

typ dane má svojim uložením znevýhodniť spotrebu, prípadne výrobu výrobkov, ktorá sa veľkou časťou podieľa na zaťažovaní životného prostredia. (Vančurová, 2022)

Najmladšiu skupinu tvoria **dôchodkové dane**, nazývané aj dane z príjmov, ktoré sú najužšie späté s redistribučnou a stimulačnou funkciou daní. V poslednom desaťročí však podiel dôchodkových daní v rámci daňových príjmov v ČR klesá. Táto skutočnosť má súvis s faktom, že vyššie zdanenie dôchodkov môže negatívne ovplyvňovať poplatníkov k iniciatíve v ekonomických aktivitách, v niektorých prípadoch dokonca poplatníci uprednostňujú odchod do zahraničia. (Vančurová, 2022)

Základ dane

Aby bolo možné z predmetu dane vypočítať daň, je nutné nielen predmet dane definovať, ale aj kvantifikovať. Po úprave podľa zákonných pravidiel sa predmet dane vyjadrený v merných jednotkách stáva základom dane. (Vančurová, 2022)

Základ dane sa vyjadruje vo fyzikálnych jednotkách alebo v hodnotovom vyjadrení, pričom toto vyjadrenie závisí od druhu dane. Základom dane môže byť stavová, alebo aj toková veličina. Stavová veličina sa stanovuje ku konkrétnemu okamihu, napr. sa so stavovou veličinou stretávame pri dani z nehnuteľností, kedy sa základ dane stanovuje k prvému dňu obdobia, za ktoré sa daň z nehnuteľností vyberá. Ak je základom dane veličina toková, dochádza ku nasčítaniu príjmu za celé zdaňovacie obdobie, ktorý sa následne stáva základom dane. (Vančurová, 2022)

Sadzba dane

Sadzba dane predstavuje prvok daňovej konštrukcie, prostredníctvom ktorého vieme zo základu dane upraveného o daňové odpočty stanoviť základnú čiastku dane. Rozoznávame niekoľko druhov sadzieb dane, ktoré môžeme rozdeliť podľa nasledujúcej schémy: (Vančurová, 2022)

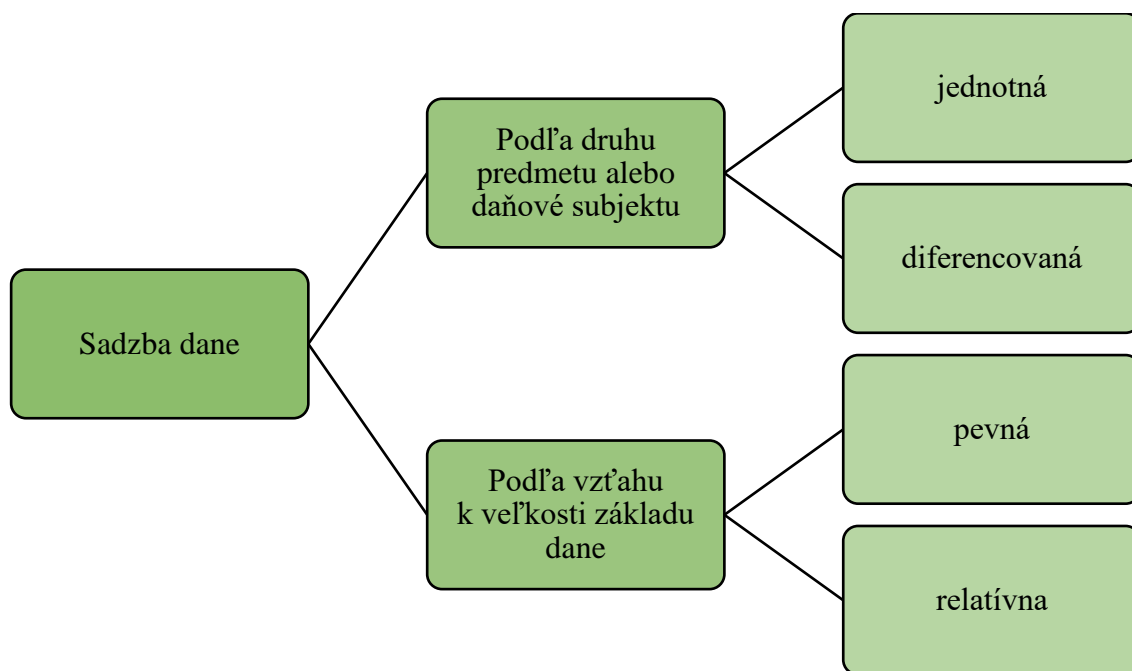

Schéma 2 Druhy sadzby dane (vlastné spracovanie podľa: Vančurová, 2022)

Podľa druhu predmetu dane alebo daňového subjektu rozlišujeme **sadzbu jednotnú** a **sadzbu diferencovanú**. Jednotná sadzba dane je rovnaká pre všetky druhy predmetu konkrétnej dane nezávisle od jeho kvality. Jej opakom je sadzba diferencovaná, ktorá sa líši na základe druhu predmetu zdanenia. Najčastejšie sa s diferencovanou sadzbou dane stretávame pri dani z pridanej hodnoty, ktorej výška v ČR je 10% pri liekoch a knihách, 15% pri potravinách a 21% pri tovaroch a službách. (Vančurová, 2022)

Na základe vzťahu k veľkosti základu dane rozoznávame pevnú a relatívnu sadzbu dane. **Pevná sadzba** dane predpokladá špecifický základ dane, tzn. že táto sadzba sa vždy vzťahuje na fyzikálnu jednotku daňového základu. Použitie **relatívnej sadzby** dane sa uplatňuje pri hodnotovo vyjadrenom základe dane. Z uvedeného vyplýva všeobecný fakt, vyjadrujúci skutočnosť, že ak je základ dane vyjadrený hodnotovo t. j. v peňažných jednotkách, použije sa relatívna sadzba dane, ktorá sa obvykle vyjadruje percentuálne. Ak je základ dane špecifikovaný vo fyzikálnych jednotkách, bude sa jednať o pevnú sadzbu, ktorá sa vyjadruje v peňažných jednotkách na mernú jednotku daného základu. (Vančurová, 2022)

Zdaňovacie obdobie

Pod pojmom zdaňovacie obdobie sa rozumie vyjadrenie pravidelného časového intervalu, za ktorý sa stanovuje základ dane a výška vyberanej dane. Obvykle sa jedná o 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, tzn. kalendárny rok. Zdaňovanie obdobia jedného kalendárneho

roka sa uplatňuje pri väčšine priamych daní. Pri niektorých druhoch daní sa však uplatňuje kratšie zdaňovacie obdobia v rozsahu kalendárneho mesiaca či kalendárneho štvrťroka. S takouto dĺžkou zdaňovacieho obdobia sa obvykle stretávame pri spotrebných daniach. (Vančurová, 2022)

Pridružené konštrukčné prvky dane konkrétne opisujú podkapitoly zaoberajúce sa daňou z príjmov fyzických osôb v Českej republike a daňou z príjmov FO na Slovensku.

3 Daňový systém

Dane a daňový systém sú dôležitým nástrojom hospodárskej politiky každého štátu, nakoľko vo významnej miere ovplyvňujú zamestnanosť, tvorbu pracovných miest, ako aj zahraničné investície a úspory. (Schultzová, 2018)

Pod pojmom **daňový systém** sa rozumie prehľad daní, ktoré sú vyberané na území daného štátu. Rovnako tak daňový systém zahŕňa aj väzby medzi jednotlivými druhmi vybraných daní. (Vančurová, 2022)

Daňové systémy štátov spadajúcich do V4, zahŕňajúc Slovensko aj Českú republiku, prešli od vstupu do EÚ mnohými zmenami za účelom zefektívnenia výberu daní do verejných rozpočtov, ako aj za účelom podpory podnikateľských subjektov, či so zámerom prilákať zahraničný kapitál. (Schultzová, 2018)

Nasledujúce podkapitoly sa zameriavajú na popis daňových systémov štátov nami skúmanej problematiky t. j. Českej republiky a Slovenska.

3.1 Daňový systém v ČR

Daňový systém Českej republiky možno rozdeliť do dvoch skupín, t. j. na dane **priame** a **nepriame**. (Vančurová, 2022) Nasledujúce tabuľky uvedené v rámci jednotlivých podkapitol bližšie uvádzajú jednotlivé typy daní spadajúcich do uvedených skupín.

3.1.1 Priame dane v Českej republike

Z nasledujúcej tabuľky môžeme vyvodiť, že priame dane v ČR sa delia na dva typy - na dane z príjmov a majetkové dane. (Vančurová, 2022)

Priame dane v ČR	
Dane z príjmov	Daň z príjmov fyzických osôb
	Daň z príjmov právnických osôb
Dane majetkové (daň z nehnuteľných vecí)	Daň zo stavieb
	Daň z pozemkov

Tabuľka 1 Daňový systém v ČR (rozdelenie priamych daní) (upravené podľa: Vančurová, 2022)

Priame dane vďaka svojej adresnosti umožňujú väčšiu daňovú spravodlivosť na rozdiel od nepriamych daní, nakoľko sú lepšie prispôsobiteľné k platobnej schopnosti daňových subjektov. (Vančurová, 2022)

Najvýznamnejším príjmom rozpočtov z oblasti priamych daní sú takzvané dôchodkové dane t. j. **dane z príjmov**. Dane z príjmov zahŕňajú dva druhy, a to **daň z príjmov fyzických osôb** a **daň z príjmov právnických osôb**. Dani z príjmov FO podliehajú všetky zdaniteľné príjmy jednotlivcov, preto sa označuje aj pojmom univerzálna. Jej základ v Českej republike tvorí 5 čiastkových základov dane rozdelených na základe druhov príjmov podliehajúcich zdaneniu podľa príslušných právnych noriem. Daň z príjmov PO sa stanovuje zo základu dane odvodeného z účtovného výsledku hospodárenia pred zdanením. V súvislosti s daňou z príjmov právnických osôb je často sledovaná jej nominálna sadzba dane v medzinárodnom merítke. Prostredníctvom medzinárodného porovnania tak slúži ako jeden z ukazovateľov, pre rozhodovanie o investíciách v jednotlivých krajinách. (Vančurová, 2022)

Pri **majetkových daniach** rozlišujeme **daň zo stavieb** a **daň z pozemkov**. Majetkové dane majú len doplnkový charakter, nakoľko tvoria svojim objemom najmenšiu časť príjmov v daňovej štruktúre Českej republiky. V priebehu rokov sa štruktúra majetkových daní mnohokrát zmenila, pričom v súčasnosti sa uplatňuje iba **daň z nehnuteľných vecí**, s vyššie uvedeným dvojakým členením. (Vančurová, 2022)

3.1.2 Nepriame dane v Českej republike

Označenie nepriame dane sa obvykle spája s daňami, ktorých objektom je spotreba, pričom výška týchto daní je zahrnutá v cene tovarov a služieb. Nasledujúca tabuľka bližšie zobrazuje nepriame dane v súčasnom daňovom systéme ČR: (Vančurová, 2022)

Nepriame dane v ČR	
Univerzálna daň	Daň z pridanej hodnoty
Selektívne dane	Spotrebné dane
	Clá
	Energetické dane
Daň z užívania	Cestná daň

Tabuľka 2 Daňový systém v ČR (rozdelenie nepriamych daní) (upravené podľa: Vančurová, 2022)

V období posledných dvoch desaťročí má podiel príjmov z nepriamych daní v daňovej štruktúre ČR rastúcu tendenciu. Tento jav vyplýva zo skutočnosti, že sa daň z pridanej hodnoty stala neoddeliteľnou zložkou daňových príjmov všetkých krajín OECD,

s výnimkou Spojených štátov. K tejto skutočnosti prispieva aj zavádzanie nových selektívnych daní. (Vančurová, 2022)

Samostatnú skupinu nepriamych daní tvorí **daň z pridanej hodnoty**, ktorú označujeme pojmom **univerzálna** daň. Toto označenie vyjadruje všeobecnosť tohto typu dane, nakoľko má široký predmet dane zahŕňajúci dodanie tovaru či poskytovanie služieb, ako aj dovoz z krajín mimo EÚ. (Vančurová, 2022)

V rámci rozdelenia daní na **selektívne** rozlišujeme tri typy daní: spotrebné dane, clo a energetické dane. **Spotrebné dane** v Českej republike zahŕňajú päť konkrétnych komodít, ktoré podliehajú tomuto typu dane, pričom sa jedná o daň z cigariet a tabakových výrobkov, daň z liehu, daň z piva, daň z vína a medziproduktov, a v neposlednom rade sem zaraďujeme daň z minerálnych olejov. Zvláštne postavenie medzi selektívnymi daňami má **clo**, ktorého zaplatenie sa spája s dovozom tovaru cez hranice Európskej únie z krajín, ktoré nie sú jej súčasťou. Jeho význam tak v súčasnosti klesá v súvislosti s voľným pohybom tovaru medzi štátmi EÚ. Posledný typ selektívnych daní zahŕňa **energetické dane**. V Českej republike sem zaraďujeme daň z elektriny, daň zo zemného plynu a daň z pevných palív. (Vančurová, 2022)

Špecifickým postavením sa vyznačuje **cestná daň**, ktorá je **daňou z užívania** motorových vozidiel. (Vančurová, 2022)

3.2 Daňový systém v SR

Nasledujúce podkapitoly uvádzajú jednotlivé typy daní na Slovensku s uvedeným rozdelením na **priame** a **nepriame** dane.

3.2.1 Priame dane na Slovensku

Z uvedených informácií v nasledujúcej tabuľke môžeme vyvodit', že priame dane na Slovensku možno rozdeliť podobne ako v ČR na **dane z príjmov** a **majetkové dane**.

Priame dane v SR	
Dane z príjmov	Dane z príjmov fyzických osôb
	Dane z príjmov právnických osôb
Majetkové dane	Miestne dane
	Daň z motorových vozidiel

Tabuľka 3 Daňový systém v SR (rozdelenie priamych daní) (upravené podľa: Schultzová, 2018)

V oblasti majetkových daní sa stretávame s **daňou z motorových vozidiel**, ktorú platia subjekty, ktoré využívajú motorové vozidlá na podnikanie. Ďalšiu časť daní z majetku tvoria **miestne dane** zahŕňajúce daň za využívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie, daň za predajné automaty, daň za nevýherné hracie automaty, daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta, daň za jadrové zariadenie a daň za psa. (Schultzová, 2018)

3.2.2 Nepriame dane na Slovensku

Medzi nepriame dane daňového systému SR zaraďujeme **daň z pridanej hodnoty** a **spotrebné dane**, pričom nasledujúca tabuľka uvádza konkrétne typy daní spadajúce do uvedeného členenia. (Schultzová, 2018)

Nepriame dane v SR	
Univerzálna daň	Daň z pridanej hodnoty
Spotrebné dane	Daň z alkoholických nápojov
	Daň z tabakových výrobkov
	Daň z minerálneho oleja
	Daň z elektriny, uhlia a zemného plynu

Tabuľka 4 Daňový systém v SR (rozdelenie nepriamych daní) (upravené podľa: Schultzová, 2018)

Pri DPH v daňovej sústave Slovenskej republiky sa stretávame podobne ako pri DPH v ČR s diferenciáciou daňovej sadzby, pričom v SR sa využíva základná sadzba dane 20% a pri liekoch a ostatných vybraných zdravotníckych pomôckach sa uplatňuje znížená sadzba dane vo výške 10%. (Schultzová, 2018)

Všetky spotrebné dane sú harmonizované s legislatívou Európskej únie. Na Slovensku sa konkrétne jedná o zdanenie alkoholických nápojov, tabakových výrobkov, minerálneho oleja a aj elektriny, uhlia a zemného plynu. (Schultzová, 2018)

4 Daň z príjmov fyzických osôb

Táto kapitola práce sa zameriava na daň z príjmov FO, pričom je rozdelená na podkapitoly podľa jednotlivých štátov. Následne sú na základe tohto rozdelenia popísané konštrukčné prvky dane a z nich odvodené postupy výpočtu dane v oboch krajinách.

4.1 Daň z príjmov FO v ČR

Nasledujúce podkapitoly objasňujú jednotlivé prvky konštrukcie dane z príjmov fyzických osôb v Českej republike. Taktiež uvádzajú postup stanovenia daňovej povinnosti fyzickej osoby.

4.1.1 Daňové subjekty

Z pohľadu českej legislatívy definícia daňového subjektu vychádza z §20 Daňového poriadku, ktorý definuje daňový subjekt ako osobu, ktorú zákon označuje ako **poplatníka** alebo **platcu dane**. (Zákon č. 280/2009 Zb., Daňový poriadok, §20)

Poplatníkom dane z príjmov FO je fyzická osoba, ktorá je daňovým rezidentom alebo nerezidentom Českej republiky, pričom daňovým rezidentom sa stáva FO, ktorá sa na území ČR zdržuje aspoň 183 v kalendárnom roku alebo má na území Česka bydlisko. Na daňových rezidentov Českej republiky sa vzťahuje povinnosť zdanit' príjmy plynúce z tuzemských zdrojov, ako aj príjmy plynúce zo zahraničia. (Zákon č. 586/1992 Zb., §2)

Zákon považuje poplatníka za daňového nerezidenta, pokiaľ nespĺňa kritéria uvedené v §2 odseku 2) ZDP, alebo jeho daňové nerezidenstvo vyplýva z medzinárodnej zmluvy. S daňovým nerezidenstvom je spätá povinnosť zdaňovať iba príjmy plynúce z územia ČR. Taxatívny výpočet týchto príjmov uvádza §22 Zákona o dani z príjmov. (Dvořáková, 2019)

4.1.2 Predmet dane z príjmov FO

Dani z príjmov FO podliehajú všetky príjmy fyzických osôb s výnimkou tých, ktoré nie sú vymedzené ako predmet dane. Pri niektorých druhoch príjmov však dochádza k ich vyňatiu z predmetu dane, prípadne sú oslobodené, aj napriek tomu, že predmetom dane sú. (Vančurová, 2022)

Predmet dane z príjmov fyzických osôb pozostáva z:

- príjmov zo závislej činnosti (§6 ZDP),
- príjmov zo samostatnej činnosti (§7 ZDP),
- príjmov z kapitálového majetku (§8 ZDP),
- príjmov z nájmu (§9 ZDP),
- ostatných príjmov (§10 ZDP). (Zákon č. 586/1992 Zb., §3)

Vyššie uvedené príjmy tvoria takzvané čiastkové základy dane. Zároveň sa pod pojmom príjem, pre potreby dane z príjmov fyzických osôb, rozumejú nielen peňažné príjmy, ale aj príjmy nepeňažné, ktoré môžu byť dosiahnuté aj výmenou. (Vychopeň, 2022)

4.1.3 Príjmy zo závislej činnosti

S uvedenou kategóriou sa najčastejšie stretávame pri príjmoch zamestnancov vyplývajúcich z pracovnoprávneho vzťahu, ktorý uzavreli so svojim zamestnávateľom.

Príjmy zo závislej činnosti sú upravené §6 Zákona o dani z príjmov, pričom sem **zaradujeme** nasledujúce príjmy:

- plnenia dosiahnuté z pracovného, služobného, členského alebo obdobného pomeru, zahŕňajúc pomer súčasný, a aj predchádzajúci,
- príjmy za prácu vykonávanú ako člen družstva, spoločník v spoločnosti s ručením obmedzeným alebo ako komanditista v komanditnej spoločnosti,
- odmeny plynúce likvidátorovi alebo členovi orgánu PO,
- príjmy v súvislosti nielen so súčasnými, ale aj budúcimi výkonmi činností, ktoré opisujú vyššie uvedené body. (Zákon č. 586/1992 Zb., §6)

Za príjmy zo závislej činnosti na základe českého ZDP **nepovažujeme**:

- poskytnuté náhrady cestovných výdavkov plynúce zamestnancovi od zamestnávateľa v súvislosti s výkonom jeho pracovnej činnosti,
- ochranné pracovné prostriedky, vrátane pracovných odevov a obuvi; prostriedky určené k čisteniu a dezinfekciám a ostatné prostriedky, ktoré môže zamestnávateľ poskytovať v rámci rozsahu stanovenom zvláštnym predpisom,
- čiastky v podobe zálohy, ktoré zamestnanec prijal od zamestnávateľa k hradeniu výdavkov,

- náhrady prijaté za opotrebenie vlastného majetku zamestnanca, ku ktorému došlo v dôsledku využívania tohto majetku na výkon závislej činnosti,
- plnenia na vytváranie pracovných podmienok pre zamestnancov, ktorých povinnosť stanovuje právny predpis. (Zákon č. 586/1992 Zb., §6)

4.1.4 Príjmy zo samostatnej činnosti

Samostatnú činnosť možno najvšeobecnejšie definovať ako činnosť vykonávanú poplatníkom vo vlastnom mene, a na vlastný účet. Ak je zo strany fyzickej osoby, primárnym zámerom dosiahnutie zisku z tejto samostatnej činnosti, môžeme túto činnosť v mnohých prípadoch označiť ako podnikanie. (Vančurová, 2021)

Pri príjmoch zo samostatnej činnosti sa obvykle stretávame s osobami, ktoré podnikajú na základe živnostenského oprávnenia, alebo s tými osobami, ktoré podnikajú na základe zvláštneho zákona upravujúceho podnikanie v špecifických profesiách. Špecifické profesie zahŕňajú napríklad výkon povolania audítorov, daňových poradcov, advokátov či lekárov. (Vančurová, 2021)

Príjmy zo samostatnej činnosti bližšie vymedzuje §7 odsek 1) a 2), ktoré obsahujú taxatívny výpočet nasledujúcich príjmov:

- príjmy z poľnohospodárstva, vodného a lesného hospodárstva,
- príjem z podnikania v podobe živnosti,
- príjmy z podnikania, ku výkonu ktorého musí osoba disponovať podnikateľským oprávnením,
- podiel na zisku spoločníka vo verejnej obchodnej spoločnosti alebo komplementárna komanditnej spoločnosti,
- príjmy viažúce sa na užívanie alebo poskytnutie autorských práv, a aj na práva s nimi spojenými,
- príjmy získané z nájmu obchodného majetku,
- príjmy dosiahnuté vykonávaním nezávislého povolania. (Zákon č. 586/1992 Zb., §7)

Vyššie uvedené príjmy sú súčasťou čiastkového základu dane, pričom pri určení tohto čiastkového základu dochádza k zníženiu týchto príjmov o daňovo uznateľné výdavky, ktoré boli vynaložené na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie. (Zákon č. 586/1992 Zb., §7)

Česká legislativa umožňuje aj namiesto uplatnenia si vyššie uvedených **skutočných výdavkov** využitie **paušálnych výdavkov**, ktoré sa stanovujú percentom z dosiahnutých zdaniteľných príjmov poplatníka. Možnosť vedenia paušálnych výdavkov je z pohľadu vedenia administratívnej evidencie veľmi výhodná pre svoju nenáročnosť. Poplatník má tak povinnosť viesť iba evidenciu pohľadávok a záznamy o príjmoch plynúcich zo samostatnej činnosti. (Macháček, 2021)

Nasledujúca tabuľka zobrazuje sadzby paušálnych výdavkov platné pre rok 2022 v Českej republike.

Paušálne výdavky stanovené percentom z príjmu		
Druh príjmu	Sadzba	Maximálna čiastka
Poľnohospodárska výroba, lesné a vodné hospodárstvo; a živnostenské remeselné podnikanie	80%	1 600 000,-
Živnostenské podnikanie	60%	1 200 000,-
Iné príjmy zo samostatnej činnosti	40%	800 000,-
Nájom obchodného majetku	30%	600 000,-

Tabuľka 5 Paušálne výdavky platné pre rok 2022 v ČR (vlastné spracovanie podľa: §7 odsek 7) Zákona 586/1992 Zb. o daniach z príjmov.

4.1.5 Príjmy z kapitálového majetku

Pojmom príjmy z kapitálového sa označujú príjmy plynúce z držby bežného finančného majetku. Medzi príjmy z držby finančného majetku zahŕňame aj prípad, keď príjmy z kapitálového majetku plynú z majetku, ktorý bol obstaraný z prostriedkov patriacich do obchodného majetku. (Vančurová, 2022)

Pri zdaňovaní tohto druhu príjmov rozlišujeme dva spôsoby zdanenia. Prvý spôsob predstavuje zdanenie zrážkovou daňou, kedy príjmy tvoria samostatné základy dane. Pri tomto režime zdanenia je daň odvádzaná platcom dane. S touto situáciou sa najčastejšie môžeme stretnúť pri nasledovných príjmoch fyzických osôb:

- úroky z vkladov na účtoch, neslúžiacich k podnikaniu,
- úroky z jednorazového vkladu,
- úroky z vkladových listov a dlhopisov,
- podiely na zisku kapitálových spoločností. (Vančurová, 2022)

Druhým variantom je zdanenie prostredníctvom čiastkového základu dane, pričom v rámci kapitálového majetku sem zaraďujeme tieto príjmy:

- úroky z vkladov na podnikateľských účtoch,
- prijaté úroky zo zápožičiek a poskytnutých úverov, zahŕňajúc aj iné výnosy z nich vyplývajúce,
- úrokové výnosy zo zmeniek. (Vančurová, 2022)

4.1.6 Príjmy z nájmu

Tento druh príjmov je definovaný v §9 českého ZDP. Na základe odseku 1) uvedeného paragrafu sem zaraďujeme príjmy z nájmu nehnuteľných vecí, bytových jednotiek a hmotných nehnuteľných vecí. (Zákon č. 586/1992 Zb., §9) V prípade dosahovania príležitostného príjmu z nájmu, ktorého predmetom sú hmotné hnutelné veci, tento príjem nepovažujeme za príjmy z nájmu, ale zaraďujeme ho medzi ostatné príjmy. Rovnakým spôsobom postupujeme aj pri dosahovaní príjmov z pachtu. (Vančurová, 2022)

Pri príjmoch z nájmu v ČR existuje možnosť výberu z dvoch spôsobov režimov zdanenia. Prvou možnosťou je prípad, kedy čiastkový základ dane poplatníka tvoria príjmy znížené o výdavky, ktoré boli vynaložené na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie. V prípade neuplatnenia si skutočných výdavkov pri príjmoch z nájmu, môže poplatník na základe §9 odseku 4) využiť možnosť uplatniť výdavky percentom prostredníctvom tridsaťpercentnej sadzby z príjmov, pričom tak môže urobiť maximálne do čiastky 600 000,00 CZK. (Zákon č. 586/1992 Zb., §9)

4.1.7 Ostatné príjmy

Ostatné príjmy zahŕňajú všetky príjmy, ktoré nie sú obsiahnuté v predchádzajúcich predmetoch tvoriacich čiastkové základy dane, tzn. že neboli obsiahnuté v §6 až §9 českého ZDP. Tieto príjmy sa obvykle vyznačujú príležitostným charakterom, pričom sem zahrňame:

- príjmy z príležitostného nájmu hmotných hnutelných vecí,
- príjmy z príležitostných činností, ktoré nie sú definované ako samostatná činnosť,

- príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva, pokiaľ daná fyzická osoba nie je držiteľom oprávnenia k poľnohospodárskej výrobe. (Vančurová, 2022)

Na základe §9 ZDP nemôžeme opomenúť ani nasledujúce časté ostatné príjmy, ktorými sú aj:

- príjmy z reklamných súťaží a zlosování,
- výhry z hazardných hier, zahŕňajúc lotérie, tomboly, kurzové stávky a ďalšie druhy príjmov z výhier uvedeného typu,
- príjmy z úplatného prevodu cenného papiera, nehnuteľných vecí a iných vecí. (Zákon č. 586/1992 Zb., §10)

Čiastkovým základom dane pri ostatných príjmoch sú príjmy znížené o výdavky vynaložené na dosiahnutie týchto príjmov, pričom je možné pre poplatníka si uplatniť výdavky len do výšky príjmov, z čoho vyplýva skutočnosť, že poplatník nemôže dosiahnuť záporný čiastkový základ dane. (Vančurová, 2022)

4.1.8 Základ dane

V Českej republike je základ dane upravený §5 ZDP, ktorý popisuje základ dane ako čiastku vyjadrujúcu rozdiel medzi príjmami a súvisiacimi preukázateľne vynaloženými výdavkami poplatníka za stanovené zdaňovacie obdobie. Ak má daný poplatník v zdaňovacom období viacero druhov príjmov, ktoré sú uvedené v §6 až §10, jeho základom dane sa stáva súčet jednotlivých čiastkových základov dane. (Zákon č. 586/1992 Zb., §5)

4.1.9 Sadzba dane

Sadzba dane z príjmov FO v ČR je od roku 2021 progresívna, pričom rozlišujeme dve pásma s výškou **15%** a **23%**. Prvé pásmo sa využíva pre časť základu dane do 48násobku priemernej mzdy. 23%-ná sadzba sa aplikuje pri veľkosti základu dane presahujúcom uvedený 48násobok priemernej mzdy. (Vančurová, 2022)

V roku 2022 priemerná mzda dosiahla výšku 38 911,00 Kč. Z uvedenej výšky priemernej mzdy vyplýva použitie sadzby 23% zo základu presahujúceho čiastku 1 867 728,00 Kč. (Vančurová, 2023)

4.1.10 Odpočty a oslobodenie od dane

Odpočtami od základu dane sa rozumejú položky uvádzané v §34 českého ZDP, ktoré je možné pri splnení určitých podmienok odpočítat' od základu dane v stanovenej výške. Konkrétnym prípad, ktorý vymedzuje ZDP je možnosť odpočtu daňovej straty alebo jej časti, odpočet na podporu výskumu a vývoja alebo odpočet na podporu odborného vzdelávania. (Zákon č. 586/1992 Zb., §34)

Špecifickú formu odpočtu tvoria **nezdaniteľné časti základu dane**, o ktoré sa znižuje daňová povinnosť poplatníka. Medzi nezdaniteľné časti, ktoré možno odpočítat' v zdaňovacom období od ZD na základe §15 sem napríklad zaraďujeme:

- Čiastku vo výške zaplatených úrokov zo stavebného sporenia alebo hypotekárneho úveru poskytovaného bankou, ktoré boli použité k financovaniu bytovej potreby, pričom táto čiastka nemôže v úhrne prekročiť 150 000,00 Kč ročne.
- Príspevok na penzijné poistenie a pripoistenie, doplnkové penzijné sporenie v úhrnnej výške 24 000,00 Kč na rok.
- Členské príspevky zaplatené odborovej organizácií členom odborovej organizácie do výšky 1,5% zdaniteľných príjmov podľa §6 českého ZDP v maximálnej výške 3 000,00 Kč.
- Úhrady za skúšky, ktoré overujú výsledky ďalšieho vzdelávania. Poplatník si môže uplatniť maximálnu čiastku vo výške 10 000,00 Kč. Výnimku tvoria osoby so zdravotným postihnutím, ktorým zákon umožňuje odpočet vyššej čiastky. (Zákon č. 586/1992 Zb., §15)

Konkrétne úplatné aj bezúplatné príjmy fyzických osôb, ktoré sú od dane oslobodené uvádza §4 a § 4a českého ZDP. Niektoré druhy príjmov sa môžu viazať na určitú časovú lehotu, ktorá podmieňuje ich oslobodenie. (Vychopeň, 2022)

4.1.11 Zľavy na dani a daňové zvýhodnenie

Poplatníkom dane z príjmov FO umožňuje česká legislatíva na základe §35ba ZDP zníženie dane prostredníctvom **zliav na dani pre fyzické osoby**. Poplatníci si môžu zľavy uplatňovať mesačne alebo na konci zdaňovacieho obdobia.

V prípade splnenia podmienok nároku na danú zľavu majú poplatníci nárok na:

- **základnú zľavu na poplatníka** vo výške 30 840,00 Kč ročne,
- **zľavu na manželku alebo manžela** vo výške 24 840,00 Kč, ak s poplatníkom žije v spoločnej domácnosti a zároveň nedosahuje príjem, ktorý by v zdaňovacom období presahoval 68 000,00 Kč,
- **zľavu na študenta** vo výške 4 020,00 Kč, v prípade že sa poplatník sústavne pripravuje na povolanie štúdium a súčasne nedovršil 26 rokov,
- **základnú zľavu na invaliditu 1. alebo 2. stupňa** vo výške 2 520,00 Kč,
- **rozšírenú zľavu 5 040,00 Kč**, ak je poplatníkovi priznaný dôchodok **v dôsledku invalidity 3. stupňa**,
- **zľavu pre držiteľa preukazu ZŤP** vo výške 16 140,00 Kč, ak bol poplatníkovi priznaný nárok na uvedený preukaz. (Zákon č. 586/1992 Zb., §35ba)

Český ZDP §35bb umožňuje aj uplatnenie si zľavy za umiestnenie dieťaťa, ktorá odpovedá výške preukázateľne vynaložených výdavkov súvisiacich s umiestnením vyživovaného dieťaťa v škôlke alebo inom predškolskom zariadení. Za každé vyživované dieťa žijúce v spoločnej domácnosti si tak môže poplatník uvedenú zľavu uplatniť, avšak môže tak vykonať maximálne do výšky minimálnej mzdy. (Zákon č. 586/1992 Zb., §35bb)

V súvislosti s vyživovanými deťmi si poplatníci dane z príjmov FO môžu uplatniť aj **daňové zvýhodnenie na vyživované dieťa**. V prípade jedného dieťaťa sa jedná o čiastku 15 204,00 Kč ročne. Ak má poplatník dve deti, na druhé dieťa si môže uplatniť ročne čiastku vo výške 22 320,00 Kč. Na tretie a každé ďalšie dieťa má možnosť ročne si uplatniť sumu 27 840,00 Kč. (Zákon č. 586/1992 Zb., §35c)

4.1.12 Výpočet dane

Nasledujúca tabuľka zobrazuje všeobecnú schému postupu výpočtov pre stanovenie dane z príjmov FO.

Základ dane
(-) Nezdaniiteľné časti základu dane podľa §15 českého ZDP
(-) Položky odpočítateľné od základu dane podľa §34 českého ZDP
= ZD znížený o NČZD a odpočítateľné položky
Zaokrúhlenie ZD po znížení na celé stokoruny smerom dole

(*) sadzba dane vo výške 15% zo ZD
= Daň
(-) zľavy na dani podľa §35ba a 35bb českého ZDP
(-) daňové zvýhodnenie na vyživované dieťa/deti podľa §35c českého ZDP
= Výsledná daňová povinnosť poplatníka

Tabuľka 6 Všeobecná schéma výpočtu dane z príjmov FO (vlastné spracovanie podľa: Vančurová, 2022)

4.1.13 Zálohy na daň

Platenie dane z príjmov vo forme jednej splátky je veľmi zriedkavou situáciou. Oveľa častejšie je pri fyzických osobách platenie záloh na daň z príjmov, ktoré sa platia v priebehu zálohového obdobia. Pod pojmom zálohové obdobie rozumieme obdobie začínajúce prvým dňom, ktorý nasleduje po uplynutí posledného dňa lehoty, v ktorej možno podať DP za minulé zdaňovacie obdobie do posledného dňa lehoty pre podanie priznania v nasledujúcom zdaňovacom období. (Dvořáková, 2019)

Povinnosť hradiť zálohy, ich výška a aj termín ich uhrádzania je upravená v §38a českého ZDP a to nasledovne:

- Výška zálohy predstavuje 40% poslednej známej daňovej povinnosti, ak posledná známa daňová povinnosť poplatníka presiahla 30 000,00 Kč, no zároveň bola nižšia alebo rovná 150 000,00 Kč – v takomto prípade je poplatník uhradiť dve zálohy, obe v uvedenej percentuálnej výške, a to k 15. dňu mesiacov jún a december.
- Výška zálohy činí 25% poslednej známej daňovej povinnosti v prípade poplatníkov, ktorých posledná známa daňová povinnosť bola vyššia než 150 000,00 Kč. Následne poplatník hradí zálohy štvrťročne k 15. dňu mesiacov marec, jún, september a december. (Dvořáková, 2019)

4.1.14 Zdaňovacie obdobie

Zdaňovacím obdobím u fyzických osôb je kalendárny rok. Táto skutočnosť je definovaná v §16b českého ZDP, ktorý vymedzuje zdaňovacie obdobie pre daň z príjmov FO. (Dvořáková, 2019)

4.1.15 Daňové priznanie

Povinnosť podať daňové priznanie k dani z príjmov FO majú všetky fyzické osoby, ktorých ročný príjem presiahol čiastku 15 000,00 Kč, pokiaľ tieto príjmy nie sú od dane oslobodené alebo nie sú zdaňované zrážkou na základe zvláštnej sadzby dane. V prípade, ak poplatníkove príjmy nepresiahli zákonom stanovenú čiastku, avšak dosiahol daňovú stratu, vzniká mu povinnosť podať DP. (FS ČR, 2022)

Daňové priznanie musí podať aj poplatník, ktorý mal príjmy zo zamestnania u jedného alebo viacerých zamestnávateľov, a zároveň u nich nepodpísal prehlásenie k dani z príjmov. (FS ČR, 2022)

Podanie daňového priznania sa vykonáva v súlade s Daňovým poriadkom ČR, a to v základnej lehote najneskôr do troch mesiacov od uplynutia zdaňovacieho obdobia, za ktoré sa DP podáva. Pre podanie daňové priznania z príjmov FO za zdaňovacie obdobie 2022 sa konkrétne jedná o termín 3. apríl 2023. V súčasnosti existuje možnosť podať daňové priznanie v lehote 4 mesiacov, ak ho podávame v elektronickej forme. (FS ČR, 2022)

4.2 Daň z príjmov FO v SR

4.2.1 Daňové subjekty

V súvislosti so zdanením príjmov FO sa na SR stretávame s dvoma daňovými subjektmi, ktorých definícia je vo všeobecnosti zhodná s definíciou daňových subjektov v ČR s tým rozdielom, že slovenský ZDP označuje daňové subjekty pojmami **daňovník** a **platiteľ dane**. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §2)

4.2.2 Predmet dane

Predmet dane z príjmov fyzických osôb na základe §3 slovenského ZDP tvoria:

- príjmy zo závislej činnosti (§5 ZDP),
- príjmy z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu (§6 ZDP),
- príjmov z kapitálového majetku (§7 ZDP),
- ostatné príjmy (§8 ZDP). (Zákon č. 595/2003 Z. z., §3)

Vymedzenie príjmov, ktoré **nie sú predmetom dane** z príjmov FO nám poskytuje ZDP v druhom odseku §3 uvádzajúc nasledovné príjmy:

- úver,
- pôžička,
- DPH uplatnená v cene tovaru alebo služieb, v prípade platiteľa tejto dane,
- príjem plynúci z nadobudnutia nových akcií či dlhopisov,
- príjem plynúci z výmeny akcií a dlhopisov pri zrušení daňovníka bez likvidácie, aj v situácií, ak súčasťou splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti je aj majetok spoločnosti so sídlom v iných členských štátoch EÚ. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §3)

4.2.3 Príjmy zo závislej činnosti

Príjmy zo závislej činnosti v SR zahŕňajú príjmy plynúce zo súčasného alebo z predchádzajúceho pracovnoprávneho vzťahu, ako aj zo služobného pomeru, štátnozamestnaneckého pomeru alebo členského pomeru medzi zamestnancom a jeho zamestnávateľom. Do tejto kategórie príjmov zaraďujeme aj príjmy dosahované z výkonu práce, pri ktorej daňovník nemusí mať povinnosť dodržiavať príkazy druhej osoby – obvyklým príkladom takejto situácie je vykonávanie funkcie prokuristu. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §5)

Celkový výpočet príjmov zo závislej činnosti uvádza §5 slovenského ZDP, pričom tieto príjmy môžu mať pravidelný či nepravidelný charakter, alebo sa môže jednať aj o jednorazové príjmy, ktoré zamestnávateľ vypláca svojmu zamestnancovi v súvislosti s vykonávaním závislej činnosti. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §5)

Podobne ako český ZDP aj slovenský ZDP **nepovažuje za príjmy zo závislej činnosti:**

- cestovné náhrady, ktoré boli poskytnuté zamestnancovi v súvislosti s výkonom závislej činnosti, okrem vreckového, ktoré je poskytované pri zahraničnej ceste,
- nepeňažné plnenie vo forme ochranných pracovných prostriedkov, hygienických prostriedkov, pracovných odevov a uniforiem,
- preplatené čiastky, ktoré zamestnanec prijal od zamestnávateľa za vlastné obstaranie si prostriedkov uvedených v predchádzajúcom bode,
- hodnota poskytovaných rehabilitačných pobytov a rehabilitácií v prípadoch a za podmienok ustanovených osobitným predpisom,

- náhrady za používanie vlastného majetku a predmetov, ktoré sú potrebné k vykonávaniu práce podľa osobitného predpisu. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §5)

4.2.4 Príjmy z podnikania, inej samostatne zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu

Táto podkapitola rozdeľuje príjmy vymedzené v §6 do jednotlivých skupín, pričom uvádza konkrétne druhy príjmov, ktoré do týchto skupín spadajú.

Za **príjmy z podnikania** na základe §6 považujeme:

- príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného či vodného hospodárstva,
- príjmy zo živnosti,
- príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov,
- príjmy komplementárov komanditnej spoločnosti a spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §6)

Medzi **príjmy z inej samostatne zárobkovej činnosti** zaraďujeme príjmy dosiahnuté z vytvorenia diela či umeleckého výkonu, ako aj príjmy z vytvorenia, zhotovenia a použitia predmetu duševného vlastníctva, ak dané príjmy nespádajú do §5 ZDP. Patria sem aj príjmy, ktoré nemožno zaradiť medzi príjmy z podnikania alebo živnosti, ako aj príjmy dosahované za činnosti vykonávané na základe osobitného predpisu. Konkrétne §6 odsek 2) písm. c) a e) uvádzajú príjmy dosiahnuté z činnosti znalcov, tlmočníkov, športovcov a športových odborníkov. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §6)

Za príjmy patriace medzi **príjmy z podnikania** alebo medzi **príjmy dosahované z inej SZČ** patria napríklad aj:

- príjmy získané z akéhokoľvek nakladania s obchodným majetkom daňovníka,
- úroky na bežných účtoch v bankách, ktoré FO používa v súvisе dosahovaním príjmov z podnikania alebo inej SZČ,
- príjem z predaja podniku alebo jeho časti na základe zmluvy o predaji podniku. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §6)

Príjmy z prenájmu zahŕňajú príjmy z prenájmu nehnuteľností a hnutel'ných vecí, ktoré sa prenajímajú ako príslušenstvo nehnuteľnosti. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §6)

Pri príjmoch z nájmu v SR neexistuje možnosť výberu z dvoch spôsobov režimov zdanenia ako je to v ČR. Jedinou možnosťou je, keď čiastkový základ dane daňovníka tvoria príjmy znížené o výdavky, ktoré boli vynaložené na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §6)

Pri príjmoch z prenájmu v SR sú dve možnosti režimu evidencie nehnuteľnosti v majetku. V prvom prípade, ak sa daňovník rozhodne tak, že nehnuteľnosť nezarádi do obchodného majetku, do výdavkov si môže uplatniť výdavky na energie a ostatné služby (elektrická energia, teplo, voda, plyn, odvoz odpadu, osvetlenie, upratovanie, výťah, čistenie komínov, poplatky TV a rozhlas, internet), a nemôže si uplatniť výdavky na opravy, odpisy, poistenie, úrok z úveru a daň z nehnuteľnosti. V druhom prípade, ak sa daňovník rozhodne zaradiť nehnuteľnosť do obchodného majetku, môže si uplatniť všetky preukázané výdavky vrátane výdavkov na opravy, odpisy, poistenie, úrok z úveru a daň z nehnuteľnosti. (FS SR, 2022)

Za **príjmy z použitia diela a použitia umeleckého výkonu** slovenský ZDP považuje príjmy za udelenie súhlasu na použitie diela alebo umeleckého výkonu, ak nepatria do príjmov z inej samostatnej zárobkovej činnosti na základe §6 odseku 2) písmeno a). (Zákon č. 595/2003 Z. z., §6)

Slovenskí daňovníci podobne ako poplatníci v ČR, majú možnosť uplatňovať si **preukázateľné daňové výdavky**. V prípade, že daňovník nie je platiteľom DPH alebo je jej platiteľom len časť zdaňovacieho obdobia, môže uplatňovať **paušálne výdavky** vo **výške 60%** z úhrnu príjmov z podnikania a inej SZČ, avšak najvyšš do výšky 20 000 EUR. V paušálnych výdavkoch sú zahrnuté všetky výdavky daňovníka, okrem zaplateného zdravotného a sociálneho poistenia, ktoré si môže taktiež odpočítať od základu dane. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §6)

Paušálne výdavky stanovené percentom z príjmu		
Druh príjmu	Sadzba	Maximálna čiastka
Poľnohospodárska výroba, lesné a vodné hospodárstvo; a živnostenské remeselné podnikanie	60%	20 000 EUR
Živnostenské podnikanie	60%	20 000 EUR
Iné príjmy zo samostatnej činnosti	60%	20 000 EUR

Tabuľka 7 Paušálne výdavky platné pre rok 2022 v SR (vlastná spracovanie podľa §6 Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov)

Pri príjmoch z prenájmu nehnuteľností podľa §6 odsek 3) ZDP nie je možné uplatniť paušálne výdavky.

4.2.5 Osobitný základ dane z kapitálového majetku

Osobitný základ dane tvoria príjmy dosahované **z kapitálového majetku**. Konkrétne ich uvádza §7 ZDP odsek 1) a to nasledovne:

- úroky a ostatné výnosy plynúce z cenných papierov,
- úroky, výnosy a výhry z vkladov na vkladných knižkách, vkladových účtoch alebo účtoch stavebného sporiteľa,
- úroky a iné výnosy z bežného účtu, ak nespádajú do §6, tzn. príjmy z bežného účtu nesúvisia s podnikaním ani z inou SZČ,
- dávky z doplnkového dôchodkového sporenia podľa osobitného predpisu,
- odstupné vyplatené podľa osobitného predpisu,
- plnenia vyplatené z poistenia pre prípad dožitia určitého veku, zahŕňajúc aj jednorazové vyrovnanie v prípade, že uvedené poistenie bolo ukončené predčasne,
- výnosy zo zmeniek, ak sa nejedná o príjem z ich predaja,
- príjmy dosiahnuté z vyplatenia, resp. vrátenia podielových listov,
- príjmy zo štátnych dlhopisov alebo štátnych pokladničných poukázok. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §7)

§7 odsek 10) ZDP upravuje zdanenie vyššie uvedených príjmov, prostredníctvom zrážkovej dane. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §7)

4.2.6 Ostatné príjmy

Do kategórie ostatných príjmov zaradíme príjmy, ktoré nemožno zaradiť medzi príjmy vymedzené v §5 až §7 slovenského ZDP, pričom predmet zdanenia ostatných príjmov vymedzuje §8 ZDP. Na základe §8 ZDP sem zahŕňame príjmy, ktoré daňovník dosahuje príležitostne, napr. príjmy dosiahnuté z príležitostných činností vykonávaných na základe zmluvného vzťahu, vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva. Rovnako sem patria aj príjmy z príležitostného nájmu hnutel'ných vecí alebo ich predaja. Ostatné príjmy zahŕňajú aj príjmy dosahované z prevodu vlastníctva nehnuteľností, opcií, cenných papierov a z prevodu účasti na

spoločnosti s ručením obmedzeným a komanditnej spoločnosti. Za ostatné príjmy slovenský ZDP považuje aj dôchodky a podobné opakujúce sa požitky. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §8)

Tieto príjmy tvoria čiastkový základ dane, ktorého výpočet spočíva v znížení zdaniteľných príjmov o skutočné výdavky, ktoré boli vynaložené na dosiahnutie uvedených príjmov. V rámci ČZD pri ostatných príjmoch však existuje výnimka, kedy sa zníženie o výdavky nevykonáva. Konkrétne príklady takejto situácie uvádza §8 odsek 3) slovenského ZDP. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §8)

4.2.7 Základ dane

Základ dane je tvorený súčtom čiastkových základov dane. Čiastkový základ dane príjmov zo závislej činnosti je možné znížiť o nezdaniteľné časti základu dane alebo ich časť v súlade s §11 slovenského ZDP. O NČZD je možné znížiť aj čiastkový základ dane, ktorý zahŕňa príjmy z podnikania a príjmy z inej samostatne zárobkovej činnosti. V súvislosti s týmto čiastkovým základom dane, môže fyzická osoba dosiahnuté príjmy podľa §6 odsek 1) a 2) ZDP, znížiť o daňovú stratu počas najviac piatich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, počnúc zdaňovacím obdobím, ktoré bezprostredne nasleduje po zdaňovacom období, za ktoré bola vykázaná táto daňová strata. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §4, §30)

4.2.8 Sadzba dane

Slovenský ZDP u fyzických osôb rozlišuje sadzby dane **15%**, **19%** a **25%**. Použitie jednotlivých sadzieb sa odvíja od výšky dosiahnutých príjmov, ako aj od uplatnenia si odpočtu daňovej straty od ZD. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §15)

V prípade FO, ktorá dosahuje príjmy zo závislej činnosti alebo príjmy z prenájmu, či príjmy z použitia diela a použitia umeleckého výkonu rozlišujeme nasledujúce sadzby:

- **19 %** z časti ZD, ktorá je menšia alebo rovná 176,8-násobku sumy platného životného minima,
 - **25 %** z časti ZD, presahujúcej 176,8-násobok platného životného minima.
- (Zákon č. 595/2003 Z. z., §15)

Rovnaké sadzby dane z príjmov FO podľa predchádzajúcich bodov uplatňujeme aj u daňovníka majúceho príjmy z podnikania alebo inej SZČ, ktorý dosiahol za zdaňovacie

obdobie príjmy prevyšujúce sumu ustanovenú osobitným predpisom. V prípade, že by príjmy takéhoto daňovníka nepresiahli ustanovenú sumu, použijeme sadzbu **15%** zo ZD. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §15)

4.2.9 Nezdaniiteľné časti základu dane a daňový bonus

V prípade splnenia určitých podmienok má daňovník v SR nárok na zníženie si základu dane prostredníctvom nezdaniteľných častí ZD, ktorými sú:

- nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka,
- nezdaniteľná časť základu dane na manželku/manžela,
- zníženie základu dane o príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §11)

Nezdaniiteľnú časť základu dane na daňovníka si môže FO uplatniť len od čiastkového základu dane z príjmov zo závislej činnosti a z príjmov z podnikania alebo z inej SZČ alebo z úhrnu týchto príjmov. Nárok na uplatnenie si tejto nezdaniteľnej časti vzniká v závislosti od základu dane, ktorý daňovník vykázal, a nemožno ho uplatniť od čiastkového základu dane, ktorý obsahuje pasívne príjmy. (FS SR, 2022)

Pre rok 2022 NČZD na daňovníka predstavuje sumu 4 579,26 EUR, ktorá je 21 násobkom sumy životného minima na Slovensku. Túto sumu si môže daňovník uplatniť v prípade, že jeho ZD vykazaný za rok 2022 je rovný alebo nižší než 20 235,97 EUR. Ak by vykazaný základ dane presiahol vyššie uvedenú sumu, tak sa NČZD na daňovníka určí ako rozdiel medzi sumou 9 638,25 EUR, ktorá predstavuje 44,2 násobok životného minima, a jednej štvrtiny ZD. V prípade, že by táto výsledná suma bola nižšia ako nula, nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka sa rovná nule. (FS SR, 2022)

Nezdaniiteľnú časť základu dane na manželku/manžela si môže daňovník uplatniť v prípade ak manžel/manželka spĺňa aspoň jednu z uvedených podmienok:

- staral/starala sa o vyživované maloleté dieťa, ktoré žije s daňovníkom v spoločnej domácnosti,
- za príslušné zdaňovacie obdobie poberal/poberala peňažný príspevok na opatrovanie,
- bol/bola zaradený/zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny,

- je občanom so zdravotným postihnutím alebo ťažkým zdravotným postihnutím. (FS SR, 2022)

Výpočet NČZD na manželku/manžela sa odvíja od výšky dosiahnutého základu dane. Ak daňovník dosiahne v roku 2022 ZD rovný alebo nižší než suma 38 553,01 EUR, NČZD na manželku/manžela predstavuje:

- čiastku rovnú 4 186,75 EUR, v prípade že manželka/manžel žijúca/žijúci v spoločnej domácnosti nemala/nemal žiadny vlastný príjem,
- rozdiel medzi sumou 4 186,75 EUR a vlastným príjmom manželky/manžel žijúcej/žijúceho v spoločnej domácnosti, ak vlastný príjem manželky alebo manžela nepresiahol 4 186,75 EUR,
- nulovú sumu, ak manželka/manžela v spoločnej domácnosti poberala príjem presahujúci sumu 4 186,75 EUR. (FS SR, 2022)

Ak daňovníkove príjmy presiahli sumu 38 553,01 EUR, ktorá predstavuje 176,8 násobok platného životného minima, NČZD je:

- rozdiel medzi sumou 13 825,00 EUR a jednej štvrtiny ZD, ak manželka/manželka v spoločnej domácnosti nemal/nemala žiadny vlastný príjem (v prípade, že by táto čiastka bola záporná, NČZD na manželku/manžela je nulová),
- rozdiel medzi sumou 13 825,00 EUR a jednej štvrtiny ZD zníženej o vlastný príjem manželky/manžela v spoločnej domácnosti, ak manželka/manžel dosiahla/dosiahol vlastný príjem (ak by táto suma bola nižšia ako nula, NČZD na manželku/manžela je tiež rovná nule). (FS SR, 2022)

Od základu dane je možné odpočítať aj **príspevky daňovníka na doplnkové dôchodkové sporenie**, a to do výšky v akej boli zaplatené v príslušnom zdaňovacom období, avšak maximálne do čiastky 180 EUR ročne. (FS SR, 2022)

Daňový bonus

Počas roka 2022 sa zmenili podmienky poskytovania daňového bonusu na vyživované dieťa. Od januára do júna 2022 boli nasledovné sumy daňového bonusu:

- **47,14 EUR** na dieťa do 6 rokov,
- **43,6 EUR** na dieťa vo veku od 6 do 15 rokov,
- **23,57 EUR** na dieťa vo veku od 15 rokov. (Mihál, 2023)

Podmienkou vyplatenia daňového bonusu bola skutočnosť, že rodič má príjem aspoň vo výške polovice minimálnej mzdy. Pri deťoch vo veku od 6 do 15 rokov je nárok na daňový bonus iba v prípade, že rodič nepoberá dotáciu na stravovanie podľa §6 odsek 3) písmeno c) Zákona 544/2010 Z. z., o dotáciách. (Mihál, 2023)

Podmienky, ktoré sú v ZDP určené pre možnosť uplatnenia si daňového bonusu na vyživované deti, sú upravené priamo v §33 odsek 1) ZDP, pričom s účinnosťou od 01. 07. 2022 dochádza k rozsiahlym zmenám v možnosti uplatnenia a výpočtu daňového bonusu, ktoré sú pre druhý polrok 2022 premietnuté v §52zzn novely ZDP č. 232/2022 Z.z. (Brnová, 2023)

Za obdobie od júla do decembra 2022 si mohol rodič uplatniť daňový bonus po starom alebo po novom podľa toho, čo bolo pre neho výhodnejšie. (Mihál, 2023)

Od júla 2022 do decembra 2022 boli nasledovné sumy daňového bonusu:

- **70 EUR** na dieťa vo veku do 15 rokov,
- **40 EUR** na dieťa vo veku od 15 rokov. (Mihál, 2023)

Súčasne bola výška daňového bonusu najviac:

- **20%** polovice ČZD pri 1 dieťati,
- **27%** polovice ČZD pri 2 deťoch,
- **34%** polovice ČZD pri 3 deťoch,
- **41%** polovice ČZD pri 4 deťoch,
- **48%** polovice ČZD pri 5 deťoch,
- **55%** polovice ČZD pri 6 a viac deťoch. (Mihál, 2023)

Pri deťoch vo veku do 15 rokov je nárok na daňový bonus iba v prípade, že rodič nepoberá dotáciu na stravovanie podľa §6 odstavec 3) písmeno c) Zákona 544/2010 Z. z., o dotáciách. (Mihál, 2023)

Od júla 2022 sa absolútna čiastka daňového bonusu znížila pre rodičov s nižšími príjmami, lebo je priamo závislá od čiastkového základu dane, ak by si uplatňovali postup výpočtu po novom. (Mihál, 2023)

4.2.10 Príjmy oslobodené od dane

Slovenský ZDP v §9 vymedzuje príjmy, ktoré sú od dane oslobodené. Medzi takéto príjmy zahŕňame napr. príjem dosiahnutý z predaja nehnuteľnosti, v prípade že ubehlo aspoň 5 rokov od jej nadobudnutia alebo vyradenia z obchodného majetku. Rovnaké časové pravidlo pre oslobodenie platí aj pre príjem z predaja hnutel'nej veci. (Zákon č. 595/2003 Z. z., §9)

4.2.11 Výpočet dane

Nasledujúca tabuľka zobrazuje všeobecný postup výpočtu dane z príjmov FO, ktorý vychádza z obsahu Zákon č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov.

ČZD §5+ §6 odsek 1) a 2)
(-) Nezdaniiteľné časti základu dane podľa §11
(-) Odpočet daňovej straty podľa §30 od ČZD §6 odseku 1) a 2)
= ČZD z príjmov podľa §5 a §6 odsek 1) a 2) znížený o NČZD a odpočet
(+) ČZD §6 odsek 3) a 4)
(+) ČZD §7
(+) ČZD §8
= Upravený základ dane
(*) Sadzba dane (15%, 19% alebo 25% podľa §15)
= Daň
(-) Daňový bonus §33
= Výsledná daňová povinnosť poplatníka

Tabuľka 8 Všeobecný postup výpočtu dane z príjmov FO (vlastné spracovanie podľa Zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov)

4.2.12 Daňové priznanie

Fyzická osoby podávajúce daňové priznanie k dani z príjmov, majú povinnosť podať daňové priznanie do 31. marca v roku nasledujúcom po danom zdaňovacom období, ktorým sa pre účely dane z príjmov FO rozumie kalendárny rok. Za zdaňovacie obdobie roku 2022 má fyzická osoba povinnosť podať DP v prípade, že úhrn jej zdaniiteľných príjmov v roku 2022 bol vyšší ako čiastka vo výške 2 289,63 EUR alebo ak vykazuje daňovú stratu. Ak príjmy daňovníka nepresiahnu vyššie uvedenú čiastku, nemá povinnosť podať DP k dani z príjmov FO. (FS SR, 2022)

5 Analýza súčasného stavu

Táto časť práce obsahuje modelové príklady, slúžiace k porovnaniu vybraných druhov príjmov FO v ČR a na Slovensku. Príjmy slovenských daňovníkov – fyzických osôb, boli vypočítané v eurách, preto sú v príkladoch uvedené najprv výpočty daňových rezidentov SR. Táto skutočnosť nemá vplyv na objektívne porovnanie výsledkov príkladov. Sumy v eurách sme prepočítali kurzom ČNB k 31. 12. 2022, ktorý je 1 EUR=24,115 CZK. (ČNB, 2022)

Východiskovou veličinou v tejto práci boli kurzom prepočítané hrubé príjmy (prípadne skutočné výdavky), ktoré FO v skúmanom období dosiahli.

5.1 Príklad č. 1 – Závislá činnosť (mesačné príjmy)

Verzia SR

FO č. 1 je daňový rezident SR, pričom je študentom denného štúdia, a má 23 rokov. Ako študent vykonáva závislú činnosť na základe dohody o brigádnickej práci študenta. Za sledovaný mesiac FO dosiahla hrubý mesačný príjem vo výške 200,00 EUR (4 823,00 CZK). Študent si uplatňuje odpočítateľnú položku na daňovníka a podpísal vyhlásenie k zdaneniu príjmov.

FO č. 2 je DR SR. Ide o starobného dôchodcu, ktorý vykonáva závislú činnosť na základe dohody o pracovnej činnosti. Taktiež za daný mesiac dosiahol hrubý mesačný príjem vo výške 200,00 EUR (4 823,00 CZK). Dôchodca si neuplatňuje odpočítateľnú položku na daňovníka, nakoľko je poberateľom starobného dôchodku k 01. 01. 2022, a takýto daňovník na odpočet nemá nárok na základe §36 slovenského ZDP.

FO č. 3 je daňovým rezidentom Slovenska. Za sledovaný mesiac dosiahla hrubý mesačný príjem z hlavného pracovného pomeru vo výške 1 200,00 EUR (28 938,00 CZK). Táto FO má dve deti, ktoré sú študentmi na strednej škole. Jedno dieťa má 16 rokov a druhé 18 rokov. Na obe deti si uplatňuje daňový bonus na vyživované dieťa. Daňovník podpísal vyhlásenie k zdaneniu príjmov na účely uplatnenia odpočítateľnej položky na daňovníka a daňového bonusu.

Verzia SR (v CZK)	Študent na dohodu o brigádnickej práci študenta	Dôchodca na dohodu o pracovnej činnosti	FO na hlavný pracovný pomer
-----------------------------	---	---	--------------------------------

Brutto mzda	4 823,00	4 823,00	28 938,00
Poistné zamestnanec	0,00	0,00	3 877,69
Odpočet na daňovníka (SR)	9 202,53	0,00	9 202,53
Poistné zamestnávateľ	50,64	50,64	10 186,18
Základ dane	0,00	4 823,00	15 857,78
Daň 19%	0,00	916,37	3 012,98
Zľava na poplatníka (ČR)	-	-	-
Daňový bonus (SR)/ Daňové zvýhodnenie (ČR)	Neuplatňuje	Neuplatňuje	1 136,78
Netto príjem	4 823,00	3 906,63	23 184,11
Celková cena práce	4 873,64	4 873,64	39 124,18

Tabuľka 9 Příklad - příjmy zo závislej činnosti - Slovensko (vlastné spracovanie)

Verzia ČR

FO č. 1 je DR ČR. Táto FO vykonáva závislú činnosť na základe DPČ, pričom dosiahla hrubý mesačný príjem 4 823,00 CZK. V súvislosti s tým, že sa na výkon budúceho povolania pripravuje denným štúdiom na vysokej škole, uplatňuje si zľavu na študenta.

FO č. 2 dosiahla z výkonu práce na základe dohody o pracovnej činnosti hrubý mesačný príjem 4 823,00 CZK. Tento daňový rezident Českej republiky je pracujúci starobný dôchodca.

FO č. 3 dosiahla hrubý mesačný príjem 28 938,00 CZK. Tento poplatník je daňový rezident ČR a zároveň má dve deti, vo veku 16 a 18 rokov, na ktoré si uplatňuje daňové zvýhodnenie na vyživované dieťa.

Všetci uvedení poplatníci podpísali prehlásenie k dani z príjmov u svojho zamestnávateľa.

Verzia ČR (v CZK)	Študent na dohodu o pracovnej činnosti	Dôchodca na dohodu o pracovnej činnosti	FO na hlavný pracovný pomer
Brutto mzda	4 823,00	4 823,00	28 938,00
Poistné zamestnanec	531,00	531,00	3 183,00
Odpočet na daňovníka (SR)	-	-	-
Poistné zamestnávateľ	1 630,00	1 630,00	9 781,00
Základ dane	4 900,00	4 900,00	29 000,00
Daň 15%	735,00	735,00	4 350,00
Zľava na poplatníka (ČR)	735,00	735,00	2 570,00
Daňový bonus (SR)/ Daňové zvýhodnenie (ČR)	Neuplatňuje	Neuplatňuje	3 127,00
Netto príjem	4 292,00	4 292,00	27 102,00
Celková cena práce	6 453,00	6 453,00	38 719,00

Tabuľka 10 Príklad - príjmy zo závislej činnosti - Česká republika (vlastné spracovanie)

Príklady vyhodnocujú osoby v oboch štátoch s rovnakými dosiahnutými hrubými príjmami. V tabuľke sú prepočítané čiastky poistného za zamestnanca a zamestnávateľa v zmysle platnej legislatívy. Čistý príjem je vyjadrením rozdielu medzi hrubou mzdou poistným zamestnanca a daňou. Celková cena práce vyjadruje súčet hrubej mzdy a poistného zamestnávateľa, čo sú celkové vynaložené náklady na zamestnanca.

5.2 Príklad č. 2 – paušálne výdavky (ročný príjem)

Verzia SR

Podnikatelia č. 1 (remeselník), 2 (obchodník), 3 (veterinár) a 4 (programátor) sú fyzické osoby a daňoví rezidenti SR. Neboli v roku 2022 platiteľmi DPH alebo nimi boli len časť roka. Všetci si uplatňujú výdavky percentom z príjmov, nakoľko zo svojej činnosti dosahujú nízke alebo takmer žiadne skutočné výdavky. Rovnako tak sú aj všetci z nich povinne poistení v Sociálnej poisťovni.

Podnikateľ č. 5 (holič) je fyzická osoba a daňový rezident SR. Nebol platiteľom DPH v danom zdaňovacom období, a ani počas jeho časti. Rozhodol sa pre paušálne výdavky, lebo vykonáva bezvýdavkovú činnosť. Podnikateľ začal od začiatku roka 2022.

Verzia SR (v CZK)	Remeselník	Obchodník	Veterinár
Brutto príjmy/rok	482 300,00	723 450,00	964 600,00
Zdravotné poistenie	22 950,73	22 950,73	22 950,73
Sociálne poistenie	54 339,78	54 339,78	54 339,78
Uplatňované % z príjmov	60%	60%	60%
Paušálne výdavky	289 380,00	434 070,00	482 300,00
ČZD	115 629,50	212 089,50	405 009,50
Odpočet na daňovník (SR)	110 428,85	110 428,85	110 428,85
ZD	5 200,64	101 660,64	294 580,64
Daň 15%	780,10	15 249,10	44 187,10
Zľava na poplatníka (ČR)	-	-	-
Daň po odpočte (SR)/po zľave (ČR)	780,10	15 249,10	44 187,10
Daň k úhrade	780,10	15 249,10	44 187,10
Netto príjem/rok	404 229,40	630 910,40	843 122,40

Tabuľka 11 Příklad - paušálne výdavky - Slovenská republika (vlastné spracovanie)

Verzia SR (v CZK)	Programátor	Holič
Brutto príjmy/rok	1 200 686,00	602 875,00
Zdravotné poistenie	22 950,73	22 950,73
Sociálne poistenie	54 339,78	0,00
Uplatňované % z príjmov	60%	60%
Paušálne výdavky	482 300,00	361 725,00
ČZD	641 095,35	218 199,27

Odpočet na daňovník (SR)	72 152,56	110 428,85
ZD	568 942,78	107 770,42
Daň 15%	85 341,42	16 165,53
Zľava na poplatníka (ČR)	-	-
Daň po odpočte (SR)/po zľave (ČR)	85 341,42	16 165,53
Daň k úhrade	85 341,42	16 165,53
Netto príjem/rok	1 038 053,93	563 758,71

Tabuľka 12 Příklad - paušálne výdavky - Slovenská republika (vlastné spracovanie)

Verzia ČR

Poplatníci – fyzické osoby č. 1, 2, 3 a 4 sú daňoví rezidenti ČR. Vykonávajú samostatnú činnosť v rámci rovnakých profesií ako daňovníci v SR, a taktiež sa rozhodli pre výdavky uplatňované percentom z príjmov.

Živnostník č. 5 (holič) je tiež daňový rezident ČR. Jeho situácia je zhodná so situáciou podnikateľa č. 5 v SR.

Verzia ČR (v CZK)	Remeselník	Obchodník	Veterinár
Brutto príjmy/rok	482 300,00	723 450,00	964 600,00
Zdravotné poistenie	31 524,00	31 524,00	31 524,00
Sociálne poistenie	34 092,00	34 092,00	34 092,00
Uplatňované % z príjmov	80%	60%	40%
Paušálne výdavky	385 840,00	434 070,00	385 840,00
ČZD	96 460,00	289 380,00	578 760,00
Odpočet na daňovníka (SR)	-	-	-
ZD po zaokrúhlení	96 400,00	289 300,00	578 700,00
Daň 15%	14 460,00	43 395,00	86 805,00
Zľava na poplatníka (ČR)	30 840,00	30 840,00	30 840,00

Daň po odpočte (SR)/po zľave (ČR)	-16 380,00	12 555,00	55 965,00
Daň k úhrade	0,00	12 555,00	55 965,00
Netto príjem/rok	416 684,00	645 279,00	843 019,00

Tabuľka 13 Příklad - paušálne výdavky - Česká republika (vlastné spracovanie)

Verzia ČR (v CZK)	Programátor	Holič
Brutto príjmy/rok	1 200 686,00	602 875,00
Zdravotné poistenie	31 524,00	31 524,00
Sociálne poistenie	34 092,00	34 092,00
Uplatňované % z príjmov	60%	80%
Paušálne výdavky	720 412,00	482 300,00
ČZD	480 274,00	120 575,00
Odpočet na daňovník (SR)	-	-
ZD po zaokrúhlení	480 200,00	120 500,00
Daň 15%	72 030,00	18 075,00
Zľava na poplatníka (ČR)	30 840,00	30 840,00
Daň po odpočte (SR)/po zľave (ČR)	41 190,00	-12 765,00
Daň k úhrade	41 190,00	0
Netto príjem/rok	1 093 880,00	537 259,00

Tabuľka 14 Příklad - paušálne výdavky - Česká republika (vlastné spracovanie)

V uvedených príkladoch má remeselník v Slovenskej republike o 2,99% nižšie čisté príjmy za rok, pričom podobne je na tom aj obchodník, kde rozdiel v čistom príjme činí 2,23%. Veterinár v SR si uplatňuje maximálne paušálne výdavky, ktoré činia v percentuálnom vyjadrení 50% z hrubých príjmov. Ak by príjmy veterinára dosahovali čiastku 803 825,00 CZK, tak jeho paušálne výdavky by boli rovnaké ako v našom príklade. Napriek tomu je čistý príjem veterinára v SR takmer zhodný s príjmom veterinára v ČR. Programátor v SR má nižší čistý príjem z dôvodu limitu paušálnych výdavkov a vyššej sadzby dane pre príjmy, ktoré presahujú zákonom stanovenú hodnotu. Celkový čistý príjem programátora v SR je nižší o 5,1%, aj keď percentá paušálnych výdavkov sú v tomto prípade rovnaké v oboch štátoch - 60%. Holič ako začínajúci podnikateľ dosahuje v SR vyššie čisté príjmy o 4,9% percenta v porovnaní s

podnikateľom v ČR, a to z dôvodu, že začínajúci podnikateľ v SR nie je povinný platiť sociálne poistenie.

V prepočte sú samostatne vyčíslené náklady na sociálne a zdravotné poistenie, nakoľko podľa slovenskej legislatívy tieto výdavky nie sú súčasťou paušálnych výdavkov a daňovník si ich taktiež môže odpočítať od ZD. Aby boli výpočty porovnateľné, v prepočtoch sme uviedli minimálnu výšku poistného platnú pre každú z porovnávaných krajín, taktiež sme uviedli veličiny platné v jednotlivých štátoch rozdielne - v SR je to odpočet na daňovníka, v ČR je to zľava na poplatníka. Daň je vyčíslená v zmysle platnej legislatívy, v prípade že daňovník prekročil daňové pásmo platné pre základnú sadzbu dane, je uplatnený prepočet vyššej dane z príjmu, ktorá činí v SR 25% a v ČR 23%. V príkladoch sú rôzne kombinácie príjmov a druhu podnikania, ktoré majú v českej legislatíve iné percentá paušálnych výdavkov a v slovenskej legislatíve sú limitované celkové paušálne výdavky.

5.3 Príklad č. 3 - skutočné výdavky (ročný príjem)

Verzia SR

Podnikatelia č. 1 (veterinár), 2 (obchodník) a 3 (architekt) sú daňovými rezidentmi SR. Všetci uvedení si uplatňujú skutočné výdavky, pričom vedú daňovú evidenciu alebo jednoduché účtovníctvo. Výdavky na SP a ZP sú súčasťou skutočných výdavkov. Zo svojej vykonávanej činnosti dosahujú výdavky prevyšujúce 60% príjmov alebo sú celý rok platiteľmi DPH, konkrétne: veterinárny lekár je neplatiteľ DPH, obchodník s rybárskymi potrebami je platiteľom DPH; a architekt, ktorý vykonáva aj stavebnú činnosť je platiteľom DPH.

Verzia SR (v CZK)	Veterinár	Obchodník	Architekt
Brutto príjem/rok	602 875,00	2 146 235,00	20 497 750,00
Skutočné výdavky/rok	482 300,00	1 688 050,00	16 567 005,00
ČZD	120 575,00	458 185,00	3 930 745,00
Odpočet na daňovníka (SR)	110 428,85	110 428,85	0,00
ZD	10 146,15	347 756,15	3 930 745,00
Sadzba dane	15%	19%	19% + 25%

Daň	1 521,90	66 073,67	926 903,91
Zľava na poplatníka (ČR)	-	-	-
Daň po odpočte (SR)/ zľave (ČR)	1 521,90	66 073,67	926 903,91
Daň k úhrade	1 521,90	66 073,67	926 903,91
Netto príjem/rok	119 053,10	392 111,33	3 003 841,09

Tabuľka 15 Príklad - skutočné výdavky - Slovenská republika (vlastné spracovanie)

Verzia ČR

Podnikatelia č. 1, 2 a 3 sú daňoví rezidenti ČR. Ostatné informácie sú zhodné s informáciami uvedenými u slovenských daňovníkov.

Verzia ČR (v CZK)	Veterinár	Obchodník	Architekt
Brutto príjem/rok	602 875,00	2 146 235,00	20 497 750,00
Skutočné výdavky/rok	482 300,00	1 688 050,00	16 567 005,00
ČZD	120 575,00	458 185,00	3 930 745,00
Odpočet na daňovníka (SR)	-	-	-
ZD zaokrúhlený	120 500,00	458 100,00	3 930 700,00
Sadzba dane	15%	15%	15% + 23%
Daň	18 075,00	68 715,00	754 642,76
Zľava na poplatníka (ČR)	30 840,00	30 840,00	30 840,00
Daň po odpočte (SR)/ zľave (ČR)	-12 765,00	37 875,00	723 803,00
Daň k úhrade	0,00	37 875,00	723 803,00
Netto príjem/rok	120 575,00	420 310,00	3 206 942,00

Tabuľka 16 Príklad - skutočné výdavky - Česká republika (vlastné spracovanie)

Veterinár v uvedenom príklade má čistý príjem len nevýznamne odlišný, a to 1,01%, čo je spôsobené rovnakou sadzbou dane a podobným vplyvom čiastky zľavy na poplatníka, resp. odpočtu na daňovníka. V prípade obchodníka je jeho čistý príjem v ČR vyšší o 7,19% čo je spôsobené vyššou sadzbou dane v SR (v prípade ak príjem presahuje 1 200

686 CZK). Architekt má v ČR čistý příjem vyšší o 6,76% čo je spôsobené vyššou základnou sadzbou dane v SR, a tiež vyššou sadzbou dane platnou pre vyššie príjmy, a tiež z dôvodu, že architekt v SR si nemôže uplatniť odpočet na daňovníka.

5.4 Príklad č. 4 – Príjem z nájmu

Verzia SR

FO, DR SR dosiahla príjem z prenájmu bytu na území Slovenska. Mesačný príjem bol vo výške 550 EUR, pričom ho prenajímala počas celých 12 mesiacov zdaňovacieho obdobia. Prenajímaný byt nie je zaradený do obchodného majetku. V súvislosti s nájmom bytu si FO uplatnila výdavky na prevádzku vo výške 2 640,00 EUR (63 664,00 CZK). Výdavky zahŕňali výdavky na elektrickú energiu, plyn, vodu a TV. Zároveň si daňovník neuplatňuje daňový odpočet na daňovníka, nakoľko tento odpočet nemožno uplatniť voči pasívnym príjmom.

Verzia SR (v CZK) nájom bytu	
Brutto príjmy/rok	159 159,00
Skutočné výdavky k prenájmu	63 664,00
ČZD	95 495,00
Odpočet na daňovníka (SR)	0,00
ZD	95 495,00
Daň 19%	18 144,13
Zľava na poplatníka (ČR)	-
Daň po odpočte (SR)/zľave (ČR)	18 144,13
Daň k úhrade	18 144,13
Netto príjem/rok	77 351,27

Tabuľka 17 Príklad - Príjem z nájmu bytu - Slovenská republika (vlastné spracovanie)

Verzia ČR

FO, DR ČR dosiahla za zdaňovacie obdobie príjem z nájmu bytu v ČR v celkovej výške 159 159,00 CZK. V súvislosti s prenajímaným bytom mala výdavky v rovnakej výške ako daňový rezident SR. FO spĺňa nárok na uplatnenie si zľavy na poplatníka.

Verzia ČR (v CZK) nájom bytu	
Brutto príjmy/rok	159 159,00
Skutočné výdavky k prenájmu	63 664,00

ČZD	95 495,00
Odpočet na daňovníka (SR)	-
ZD zaokrúhlený	95 400,00
Daň 15%	14 310,00
Zľava na poplatníka (ČR)	30 840,00
Daň po odpočte (SR)/zľave (ČR)	-16 530,00
Daň k úhrade	0,00
Netto príjem/rok	95 495,00

Tabuľka 18 Príklad - Príjem z nájmu bytu - Česká republika (vlastné spracovanie)

V uvedenom príklade sme uplatnili rovnaké druhy výdavkov voči príjmom z prenájmu (EE, plyn, voda, TV), aby bol výpočet dane porovnateľný. Prenajíateľ v ČR má čisté príjmy z prenájmu vyššie o 23,4% nakoľko má nárok na zľavu na poplatníka, a sadzba dane je o 4% nižšia v porovnaní so SR. Navyiac má tento daňovník v ČR možnosť (ak je to preňho výhodnejšie) uplatniť si namiesto skutočných výdavkov paušál 30% (do maximálnej čiastky 600 000,00 CZK).

SR prenajíateľ, ktorý nevykonáva činnosť prenájmu v rámci podnikateľskej činnosti podľa ustanovenia §6 odstavce 1) alebo 2) ZDP (nehnuteľnosti zaradené v obchodnom majetku roľníka, živnostníka, osoby podnikajúcej podľa osobitných predpisov) sa môže rozhodnúť, že prenajímanú nehnuteľnosť zaradií do obchodného majetku, a bude si uplatňovať aj ďalšie výdavky súvisiace s vlastníctvom a údržbou nehnuteľnosti (odpisy, opravy, úroky z úveru, daň z nehnuteľnosti, poistenie). V prípade slovenského prenajíateľa sa príjem z prenájmu majetku zdaňuje podľa rovnakého ustanovenia ZDP §6 odstavce 3) v oboch prípadoch - aj keď majetok je zaradený v obchodnom majetku, a aj v prípade, že nie je zaradený v obchodnom majetku. Tento úkon zaradenia do obchodného majetku má však v budúcnosti vplyv na prípadné zdanenie príjmov z predaja. Ak je nehnuteľnosť zaradená v obchodnom majetku, tak v prípade jej predaja je príjem oslobodený až po piatich rokoch od jej vyradenia z obchodného majetku (nie od 5 rokov vlastníctva).

5.5 Príklad č. 5 – Jednorazový príjem z prevodu domu

Verzia SR

Fyzická osoba, ktorá je daňovým rezidentom SR dosiahla príjmy z predaja rodinného domu, ktorý sa nachádza na území Slovenskej republiky. Rodinný dom bol vo vlastníctve daňovníka 4 roky predtým, ako došlo k jeho predaju. Súčasne mal predávajúci v tomto

domu trvalý pobyt, pričom prostriedky získané z predaja použije na kúpu iného domu s tým, že v ňom bude mať trvalý pobyt.

Verzia SR (v CZK) prevod rodinného domu	
Predajná cena domu	10 851 750,00
Kúpna cena domu	6 969 235,00
Provízia realitnej kancelárií	72 345,00
Rekonštrukcia domu	1 880 970,00
Kolky v katastri	6 414,59
Základ dane	1 922 785,41
Daň 19% + 25%	424 914,02
Netto príjem	1 497 871,39

Tabuľka 19 Příklad - příjem z prevodu rodinného domu - Slovenská republika (vlastné spracovanie)

Verzia ČR

Fyzická osoba, DR ČR dosiahla príjem z predaja svojho rodinného domu v Českej republike, v ktorom mala pred predajom trvalý pobyt. Ostatné informácie súvisiace s predajom a využitím z neho získaných prostriedkov sú zhodné s informáciami o DR Slovenskej republiky.

Verzia ČR (v CZK) prevod rodinného domu	
Predajná cena domu	10 851 750,00
Kúpna cena domu	6 969 235,00
Provízia realitnej kancelárií	72 345,00
Rekonštrukcia domu	1 880 970,00
Kolky v katastri	6 414,59
Základ dane	0,00
Daň 15%, prípadne +23%	0,00
Netto príjem	1 922 785,41

Tabuľka 20 Příklad - příjem z prevodu rodinného domu - Česká republika (vlastné spracovanie)

V uvedenom príklade sme uplatnili voči príjmom z prevodu nehnuteľnosti rovnaké druhy výdavkov. Daňovník v ČR z uvedeného príjmu neplatí daň (príjem je oslobodený od dane), nakoľko spĺňa podmienku 2 roky vlastníctva + trvalý pobyt. Ak by takýto poplatník v ČR nevlastnil rodinný dom dva roky, a súčasne by nepoužil prostriedky získané z predaja na obstaranie nového bývania, tak by príjem musel zdaňovať, avšak jeho

daň by aj tak bola výrazne nižšia v ČR ako v SR. Daň z príjmov v ČR by činila 261 963,00 CZK čo je o 38,35% menej ako daň v SR (424 914,02 CZK). V SR sa uvedený príjem považuje za pasívny príjem, a z takéhoto druhu príjmu nie je nárok na odpočet na daňovníka, a príjem sa zdaňuje základnou sadzbou 19%+časť príjmu, ktorá je nad stanovený limit sa zdaňuje sadzbou 25%. Limit príjmu, ktorý sa zdaňuje vyššou sadzbou dane v ČR (23%) je 1 867 728,00 CZK, a limit tohto príjmu v SR pre zdanenie vyššou sadzbou (25%) je 929 705,84 CZK (38 553,01 EUR). Znamená to, že daňovník zo SR zdaňuje sadzbou 19% časť základu dane vo výške 929 705,84 CZK a zvyšnú časť ZD vo výške $1\,922\,786 - 929\,705,84 = 993\,080,16$ CZK zdaňuje sadzbou 25%.

6 Vlastné návrhy riešení

Táto kapitola práce uvádza návrhy riešení na základe zistení, ktoré sme dosiahli prostredníctvom modelových príkladov uvedených v tejto práci.

Príklad č. 1 – Závislá činnosť (mesačné príjmy)

Porovnaním prepočtov príjmov, poistenia a dane sme zistili, že výhodnejšie zdanenie a súčasne nižšiu celkovú cenu práce má študent na dohodu o brigádnickej práci študenta v SR. Zamestnanec v hlavnom pracovnom pomere v SR má nižší čistý príjem v porovnaní so zamestnancom v ČR o 14,46%, pričom celková cena práce v SR je len nevýznamne vyššia v porovnaní s celkovou cenou práce v ČR - rozdiel je 1,05%. Dôchodca v ČR je povinný platiť poistné, a zároveň má nárok na zľavu na poplatníka, pričom dôchodca v SR neplatí poistné, ale tým že nemá nárok na odpočet na daňovníka, vychádza mu daňová povinnosť. Celková cena práce dôchodcu na dohodu o pracovnej činnosti v Českej republike je vyššia o 24,47% v porovnaní s dôchodcom v SR pri tej istej hrubej mzde, pričom čistý príjem dôchodcu v ČR je vyšší o 8,97% v porovnaní s dôchodcom v SR.

Na základe zisteného výsledku odporúčame prehodnotiť spôsob zdanenia a uplatnenia povinného poistného z odmeny dôchodcu v ČR, nakoľko celkové odvody dôchodcu sú výrazne vyššie ako v SR. Je to spôsobené najmä tým, že v SR si dôchodca môže uplatniť tzv. odpočítateľnú položku na starobné poistenie až do výšky 4 823,00 CZK mesačne (200,00 EUR), a preto táto čiastka nepodlieha povinnému poistnému a dôchodca v SR platí iba daň z príjmov. Navyše platí ešte ustanovenie slovenského ZDP, že ak dôchodca zarobí za celý kalendárny rok menej ako polovicu ročnej odpočítateľnej položky na daňovníka, tak mu štát vráti celú zrazenú daň.

Odporúčame prehodnotiť v ČR mesačnú hrubú mzdu študenta, z ktorej sa neplatí povinné poistné, nakoľko v roku 2022 je táto čiastka pre ČR 3 499,00 CZK a v SR je to suma 4 823,00 CZK mesačne (200,00 EUR). Aj keď pre rok 2023 bola táto čiastka v ČR zvýšená na 3 999,00 CZK, stále nedosahuje výšku sumy nepodliehajúcej poistnému platnú pre Slovenskú republiku.

Príklad č. 2 – paušálne výdavky (ročný príjem)

Odporúčame prehodnotiť výšku paušálnych výdavkov u podnikateľov v ČR, ktorí podnikajú podľa osobitného predpisu. V súčasnosti je ich výška 40% z celkových príjmov, pričom v SR je jednotná výška pre všetkých podnikateľov vrátane tých, ktorí podnikajú podľa osobitného predpisu, a to 60%, aj keď je ich výška limitovaná čiastkou 482 300,00 CZK (20 000,00 EUR).

Rovnako odporúčame prehodnotiť aj povinnosť platenia sociálneho poistenia pre začínajúcich podnikateľov v ČR. Neplatenie by znamenalo pre týchto podnikateľov v ČR vyšší čistý príjem, ktorý by mohli využiť na začatie podnikania.

Príklad č. 3 - skutočné výdavky (ročný príjem)

Podľa výsledkov uvedených príkladov máme názor, že zdanenie v ČR je výhodnejšie v porovnaní so SR, a jeho prípadne zníženie by malo za následok len zväčšenie rozdielu medzi obidvomi porovnávanými štátmi.

Príklad č. 4 – Príjem z nájmu (ročný príjem)

Porovnaním zdanenia príjmov z prenájmu v ČR a SR sme zistili, že zdanenie v ČR je výhodnejšie, a v oboch štátoch nie je povinné platiť z uvedeného príjmu sociálne a zdravotné poistenie.

Príklad č. 5 – Jednorazový príjem z prevodu domu

V prípade príjmu z predaja nehnuteľnosti sa oslobodenie 2 roky vzťahuje iba na rodinný dom a súvisiaci pozemok a garáž; a jednotku, v ktorých mal daňovník trvalý pobyt aspoň dva roky pred predajom. V prípade príjmu z predaja iných typov nehnuteľností je oslobodenie až po desiatich rokoch vlastníctva, ak získané prostriedky poplatník nepoužije na obstaranie vlastnej bytovej potreby.

Odporúčame skrátiť dobu vlastníctva inej nehnuteľnosti okrem rodinného domu a súvisiaceho pozemku a garáže, prípadne jednotky, od ktorej dochádza k oslobodeniu príjmu od dane, z 10 rokov na 5 rokov, ako je tomu v slovenskom zákone o dani z príjmov.

Záver

Hlavným cieľom tejto práce bolo porovnať zdaňovanie príjmov fyzických osôb v Českej republike a na Slovensku. Pre dosiahnutie tohto cieľa sme si stanovili metódy a postupy, ktoré boli uplatnené počas spracovania tejto práce. Následne bola práca rozdelená na jednotlivé kapitoly popisujúce základné pojmy problematiky, daňové systémy oboch krajín. Ďalej boli konkrétne popísané konštrukčné prvky dane obidvoch štátov s uvedením schém všeobecného postupu výpočtu dane. Na základe obsahu týchto kapitol, sme uvedené teoretické znalosti aplikovali pri tvorbe typových modelových príkladov. Z výsledkov uvedených teoretických príkladov bolo možné uviesť riešenia, ktoré by mohli poslúžiť k optimalizácii zdanenia príjmov FO v ČR.

Prostredníctvom tejto práce sme prišli aj k zhodnoteniu, že v českom zákone o dani z príjmov je na rozdiel od slovenského zákona možnosť uplatniť si zľavu na poplatníka pri všetkých typoch príjmov uvedených príkladov. Rovnako tak je v českom zákone o dani z príjmov aj vyššia hranica základu dane (1 867 728,00 CZK), z ktorého sa príjmy zdaňujú vyššou sadzbou v porovnaní s hranicou základu dane v SR 38 553,01 EUR (929 705,84 CZK).

Taktiež si poplatník na základe českého ZDP odpočítava zľavu až od vypočítanej čiastky dane, pričom v súlade so slovenským ZDP si daňovník odpočítava odpočet na daňovníka od základu dane. Odpočet na daňovníka je vyznačený aj pri výpočtoch príkladov českých poplatníkov, a zľava na dani je vyznačená aj pri výpočtoch modelových príkladov u slovenských daňovníkov. Toto vyznačenie v príkladoch má len informatívny charakter, aby bola pochopiteľná skutočnosť, v ktorom bode výpočtov dochádza k ich uplatňovaniu. Zľava na poplatníka v českom zákone o dani z príjmov činí 30 840 CZK/rok, a odpočet od základu dane podľa slovenského ZDP je 4 579,26 EUR (110 428,85 CZK) ročne. Ak prepočítame odpočet na daňovníka uvedený v slovenskom ZDP sadzbou dane 19%, tak zľava z dane činí na Slovensku 20 981,48 CZK, čo je o 46,99% menej ako je zľava na dani v ČR.

Na základe slovenského ZDP je možné uplatniť odpočet na daňovníka iba z príjmov z podnikania a závislej činnosti, v prípade príjmov z nájmu, prevodu nehnuteľnosti, kapitálového majetku a ostatných príjmov nie je možné uplatniť odpočet na daňovníka od základu dane. V českom ZDP je nárok na zľavu na poplatníka bez ohľadu na druh príjmu.

Z pohľadu Českej republiky je čiastka daňového zvýhodnenia na dieťa fixná, a zvyšuje sa na druhé a tretie dieťa. Na Slovensku je výška daňového bonusu do 30. 06. 2022 závislá na veku dieťaťa, a skutočnosti či rodič poberá dotáciu na stravovanie v školskom zariadení. V slovenskom ZDP sa od 01. 07. 2022 zmenil aj spôsob výpočtu daňového bonusu, ktorého výška je závislá od príjmu rodiča.

Podľa českého zákona o dani z príjmov sa uplatní základná sadzba dane (15%) pre všetky typy príjmov našich príkladov. Podľa slovenského zákona o dani z príjmov sa uplatní sadzba 15% iba pre príjmy z podnikania a inej SZČ (roľník, živnostník, podnikanie podľa osobitného predpisu, tlmočník, znalec, športovec...). Ostatné druhy príjmov v slovenskom zákone o dani z príjmov sa zdaňujú základnou sadzbou 19%, a to vrátane príjmov zo závislej činnosti.

Taktiež v českom zákone o dani z príjmov je sadzba dane z vyšších príjmov 23% a v slovenskom zákone o dani z príjmov je sadzba 25%.

Modelové príklady v tejto práci boli možno koncipované jednoducho, no aj to bol dôvod ich výberu – poukázať na porovnanie zdanenia azda najbežnejších príjmov FO v ČR a SR, ktoré môžu dosahovať.

Na základe zhodnotenia týchto príkladov sme navrhli riešenia, ktoré by mohli poslúžiť k optimalizácii zdanenia z pohľadu Českej republiky. Napriek uvedeniu týchto riešení však môžeme z uvedených poznatkov vo všeobecnosti skonštatovať, že zdanenie v Českej republike je pre českých poplatníkov výhodnejšie, ako zdanenie príjmov daňovníkov na Slovensku.

Zoznam použitých zdrojov

BRNOVÁ, Miroslava; VIDOVÁ, Michaela a HORNIAČEK, Peter. *Poradca 9-10. ZDP s komentárom po novele*. Bratislava: Poradca s.r.o., 2023. ISSN 1335-1583.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika; PITTERLING, Marcel a SKALICKÁ, Hana. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2019*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-316-9.

Finančná správa Českej republiky. *Obecné informace*. [online]. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace>

Finančná správa Slovenskej republiky. *Kedy fyzickej osobe nevznikne povinnosť podať daňové priznanie za rok 2022*. [online]. [cit. 02. 04. 2023]. Dostupné z: <https://podpora.financnasprava.sk/257383-Kedy-fyzickej-osobe-nevznikne-povinnost-podat-daňové-priznanie-za-rok-2022>

Finančná správa Slovenskej republiky. *Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka v roku 2022*. [online]. [cit. 01. 04. 2023]. Dostupné z: <https://podpora.financna-sprava.sk/355898-Nezdanitel'na-casť-základu-dane-na-daňovníka-v-roku-2022>

Finančná správa Slovenskej republiky. *Nezdaniteľná časť základu dane na manželku (manžela) za rok 2022*. [online]. [cit. 02. 04. 2023]. Dostupné z: <https://podpora.financna-sprava.sk/062290-Nezdanitel'na-casť-základu-dane-na-manželku-manžela-za-rok-2022>

Finančná správa Slovenskej republiky. *Povinnosť podať daňové priznanie za rok 2022*. [online]. [cit. 02. 04. 2023]. Dostupné z: <https://podpora.financnasprava.sk/556795-Povinnost-podat-daňové-priznanie-za-rok-2022>

Finančná správa Slovenskej republiky. *Výdavky pri prenájme nehnuteľnosti nezaradenej do obchodného majetku*. [online]. [cit. 01. 04. 2023]. Dostupné z: <https://podpora.financnasprava.sk/639339-Výdavky-pri-prenájme-nehnutel'nosti-nezaradenej-do-obchodného-majetku->

Finančná správa Slovenskej republiky. *Zníženie základu dane o príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie (III. pilier)*. [online]. [cit. 02. 04. 2023]. Dostupné z:

<https://podpora.financnasprava.sk/609555-Zníženie-základu-dane-o-príspevky-na-doplnkové-dôchodkové-sporenie-III-pilier>

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3.

MACHÁČEK, Ivan. *Fyzické osoby a daň z příjmů*. 4. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7676-075-2.

MOSNÝ, Peter; LACLAVÍKOVÁ, Miriam a SISKOVIČ, Štefan. *Metodológia vedeckej práce*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2019. ISBN 978-80-571-0059-1.

MIHÁL, Jozef. *Legislatívne zmeny vo mzdovej učtárni na rok 2023 + ročné zúčtovanie preddavkov na daň za rok 2022*. Bratislava: Relia s. r. o., 2023.

SCHULTZOVÁ, Anna. *Daňové systavy štátov Európskej únie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2018. ISBN 978-80-225-4505-1.

VANČUROVÁ, Alena a ZÍDKOVÁ, Hana. *Daně v podnikání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-359-3.

VANČUROVÁ, Alena a ZÍDKOVÁ, Hana. *Daňový systém ČR 2022*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-887-4.

VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7676-236-7.

VYCHOPENĚ, Jiří. *Meritum Daň z příjmů 2022*. 18. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-358-6.

Zákon č. 586/1992 Zb., Českej národnej rady o daniach z príjmov zo dňa 20. novembra, v účinnom znení

Zákon č. 280/2009 Zb., Daňový poriadok zo dňa 22. júla, v účinnom znení

Zákon č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov zo dňa 4. decembra, v účinnom znení

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Daňový systém v ČR (rozdelenie priamych daní) (upravené podľa: Vančurová, 2022)	17
Tabuľka 2 Daňový systém v ČR (rozdelenie nepriamych daní) (upravené podľa: Vančurová, 2022).....	18
Tabuľka 3 Daňový systém v SR (rozdelenie priamych daní) (upravené podľa: Schultzová, 2018)	19
Tabuľka 4 Daňový systém v SR (rozdelenie nepriamych daní) (upravené podľa: Schultzová, 2018)	20
Tabuľka 5 Paušálne výdavky platné pre rok 2022 v ČR (vlastné spracovanie podľa: §7 odsek 7) Zákona 586/1992 Zb. o daniach z príjmov.	24
Tabuľka 6 Všeobecná schéma výpočtu dane z príjmov FO (vlastné spracovanie podľa: Vančurová, 2022).....	29
Tabuľka 7 Paušálne výdavky platné pre rok 2022 v SR (vlastná spracovanie podľa §6 Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov).....	33
Tabuľka 8 Všeobecný postup výpočtu dane z príjmov FO (vlastné spracovanie podľa Zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z príjmov).....	39
Tabuľka 9 Príklad - príjmy zo závislej činnosti - Slovensko (vlastné spracovanie)	41
Tabuľka 10 Príklad - príjmy zo závislej činnosti - Česká republika (vlastné spracovanie)	42
Tabuľka 11 Príklad - paušálne výdavky - Slovenská republika (vlastné spracovanie) ..	43
Tabuľka 12 Príklad - paušálne výdavky - Slovenská republika (vlastné spracovanie) ..	44
Tabuľka 13 Príklad - paušálne výdavky - Česká republika (vlastné spracovanie).....	45
Tabuľka 14 Príklad - paušálne výdavky - Česká republika (vlastné spracovanie).....	45
Tabuľka 15 Príklad - skutočné výdavky - Slovenská republika (vlastné spracovanie) ..	47

Tabuľka 16 Príklad - skutočné výdavky - Česká republika (vlastné spracovanie).....	47
Tabuľka 17 Príklad - Príjem z nájmu bytu - Slovenská republika (vlastné spracovanie)	48
Tabuľka 18 Príklad - Príjem z nájmu bytu - Česká republika (vlastné spracovanie).....	49
Tabuľka 19 Príklad - príjem z prevodu rodinného domu - Slovenská republika (vlastné spracovanie).....	50
Tabuľka 20 Príklad - príjem z prevodu rodinného domu - Česká republika (vlastné spracovanie).....	50

Zoznam schém

Schéma 1 Predmet dane (vlastné spracovanie podľa: Vančurová, 2022).....	13
Schéma 2 Druhy sadzby dane (vlastné spracovanie podľa: Vančurová, 2022).....	15

Zoznam skratiek

ČR Česká republika

ČZD Čiastkový základ dane

DPČ Dohoda o pracovnej činnosti

DPH Daň z pridanej hodnoty

DR Daňový rezident

EÚ Európska únia

FO Fyzická osoba

FS ČR Finančná správa Českej republiky

FS SR Finančná správa Slovenskej republiky

NČZD Nezdaniateľná časť základu dane

PO Právnická osoba

SD Sadzba dane

SP Sociálne poistenie

SR Slovenská republika

SZČ Samostatne zárobková činnosť

V4 Vyšehradská skupina

ZD Základ dane

ZDP Zákon o dani z príjmov

ZP Zdravotné poistenie